

INFORMATOR

NSPRV-CPTE

BESPLATAN
PRIMERAK

Kolektivni članovi i osnivači Sindikata radnika u prosveti Srbije (Srps) su
NSPRV i SOB GO

sindiso@sbb.rs
www.nsprv.org
www.srpss.org.rs

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE • GODINA 4 • SEPTEMBAR 2010 • BROJ 40(4)

ЈУБИЛАРНЕ НАГРАДЕ ОД ЈАНУАРА?

Sрпски премијер др Мирко Цветковић је 2. септембра упознао представнике синдиката са недавно завршеним преговорима Владе Србије са ММФ. Присуствовали су представници четири релевантна синдиката: СрпС који је једини засад доказао репрезентативност, СОС, ГСПРС Независност и УСПРС. СрпС су представљали: Хаџи Здравко М. Ковач генерални секретар, Слободан Брајковић, председник РО и Ранко Хрњаз потпредседник СрпС.

Представници Владе Србије и синдиката договорили су се да наредне године буду повећане плате запослених у просвети, али је и даље остало спорно за колико процената би биле увећане. Генерални секретар СрпС-а Хаџи Здравко М. Ковач рекао је да су плате запослених у образовању у протекле две године реално смањене између 11 и 22 одсто зависно од тога којим се параметром „мери“ инфлација и да би то требало имати у виду када се наредне године буде одређивало за колико ће зараде бити повећане. Он је додао да су се представници синдиката и Владе договорили да пре доношења Закона о буџету за следећу годину буде потписан Протокол о платама у просвети, којим би било одређено за колико ће оне бити повећане. Синдикати су тражили и да се поново уведе исплата јубиларних и других награда и бонуса.

(Насћавак на сџр. 3)

УЧИТЕЉИ МОГУ ДА СЕ НОСЕ СА ИНКЛУЗИЈОМ

Обуку за инклузивно образовање деце са посебним потребама овог лета су прошли учитељи и наставници из више од половине од 143 школе у ШУ Нови Сад. Начелник Петар Виђикант је одбацио оптужбе УСПРС да је инклузија деце са специјалним потребама немогућа јер нису довољно обучени, а одељења су исувише бројна. Према његовим речима, норма по којој у разреду може бити максимално 34 ученика, при чему се дете са посебним потребама рачуна као два ђака, блиска је норма која владају у земљама ЕУ. „Тај аргумент да ли има пуно или мало деце везан је за ону причу да ли је неко добар или лош учитељ. Добром учитељу 32 деце није много, а лошем је много и двоје деце. Постоје уређене земље са школским системом где је просечан број ђака изнад тридесет. У нашој школској управи просек је још увек на нивоу 23 ђака. Постоје екстремнији случајеви где одељења броје по 30 ученика, али то није правило“, оценио је Виђикант.

(Насћавак на сџр. 4)

РОМИ НЕПРАВЕДНО У СПЕЦИЈАЛНИМ ШКОЛАМА

Пре примене новог Закона о основама система образовања око 85% деце са тешкоћама у развоју није било обухваћено било каквим видом системског образовања, а већину ученика у специјалним школама, чак до 80%, неоправдано су чинила ромска деца. Забележено је да основну школу завршава око 75% деце са села, а тек 37% ромске деце дође до сведочанства о завршеној осмолетки. Само 10% деце из ромских насеља је обухваћено обавезним образовањем, а нарочито је слаб обухват ромских девојчица.

(Насћавак на сџр. 6)

ПРОСЛАВЉЕНА ЕСНАФСКА СЛАВА

НСПРВ је одабрао за своју славу празник којим се у једном дану прослављају сви свети Срби - Сабор српских светитеља и учитеља. Овај локретни празник увек пада у недељу најближу првом септембру по „старом“ (јулијанском) календару. Дан је прослављан литургијским слављем и молебном: за ученике, за њихове наставнике, за упокојене учитеље... Био је то дан након ког је отпочињала нова школска година.

Ове године Сабор је прослављен 12. септембра, а наш Синдикат га је обележио, по 13 пут, у навечерје Славе и учитељског Велигдана.

Раванградски учитељи били су први који су обновили традицију прославе Дана, који је у модерној Србији за славу одабрало и Друштво учитеља Краљевине Србија. Пригодну беседу одржао је Хаџи Здравко М. Ковач генерални секретар Синдиката, а кум славе био је проф. Влада Поповић из сомборске Пољопривредно-прехранбене школе са породицом. Слави су присуствовали бројни синдикалци из целе Војводине, директори сомборских школа, начелник ШУ Сомбор са сарадницима, представници странака и НВО сектора. Светосавску химну и краћи музички програм је извео хор ОШ „И. Ј. Рибар“ под управом Славнице Соколовић.

Након дела прославе у службеним просторијама Синдиката у Градској кући, програм је настављен заједничким дружењем у ресторани сомборске Средње економске школе. Домаћини еснафске славе су, уз НСПРВ, биле синдикалне организације НСПРВ СЕШ и Пољопривредно-прехранбене школе.

(Насћавак на сџр. 7)

ОПОРАВАК ПОЧИЊЕ СА УЧИТЕЉИМА

На светски дан учитеља 5. октобар стотине хиљада ученика, родитеља и активиста ће свуда у свету одавати поштовање свим наставницима који директно или индиректно утичу у кризу. Бити укључен у хуманитарне у кризе као што су: земљотреси на Хаитију и у Кини, поплаве у Индији, пожари у Русији... или бити укључен у решавање последица светске економске кризе која разара многе економије протеклих година, улога је наставника и другог образовног особља значајна за друштвену, економску у интелектуалну обнову и опоравак. Сви они који се боре да омогуће квалитетно образовање за децу света могу се придружити наставницима и њиховим организацијама да прославе празник и покажу им своју подршку. Придружите се и Ви.

У овом броју можете још читати:

МРЕЖА СРПСКИХ ШКОЛА У АУСТРИЈИ У XIX ВЕКУ.....	страница 2
РАЦИНАЛИЗАЦИЈА БРОЈА ЗАПОСЛЕНИХ.....	страница 5
НОВА ШКОЛСКА ГОДИНА.....	страница 6
ЛИЧНИ СТАВ.....	страница 8
УБУДУЋЕ БЕЗ ДУПЛИХ ПЛАТА.....	страница 9
СТАТИСТИКА.....	страница 10
ПРАВНИЦИ ОДГОВАРАЈУ – ЗАШТИЋЕНИ РАДНИЦИ.....	страница 11
ОТКАЗИ ПЉУШТЕ КАО КИША.....	страница 12

MREŽA SRPSKIH ŠKOLA U AUSTRIJI NA RAZMEĐI XVIII I XIX VEKA

- Škole postaju državne ustanove • Tri vrste osnovnih škola
- Svetovnjaci postaju učitelji

Poznato je da su Srbi u Ugarskoj još pod turskom upravom imali škole. Tada je u manastirima, najviše u fruškogorskim, školovan sveštenički kadar. Kasnije su parohijske crkve osnivane i u većim gradovima (Temišvar, Vršac, Bečkerek, Segedin i dr.). Konfesionalne osnovne škole osnivaju se u vreme Bečkog rata, dakle ubrzo posle Velike seobe pod patrijarhom Arsenijem III, prve u Sentandreji 1690. i Baji 1695. godine. Za školu u Budimu prvi pouzdani izvorni podatak potiče iz 1704. godine. Prve srpske škole istovremeno se osnivaju i u vojvodanskom delu Vojne granice, uglavnom inicijativom episkopa i sveštenika Karlovačke mitropolije.

Međutim, naš zadatak nije da prikazemo razvoj srpskog školstva tokom celog XVIII veka, već školsku mrežu od vremena reformi austrijske carice Marije Terezije, dakle od doba kada su se školovali prvi srpski učitelji koji su radili u prvoj polovini XIX veka. Nov period u razvoju austrijskog školstva počinje 1774. i traje do 1806. godine, kada škole postaju državne ustanove. Tada se donosi niz zakona koji regulišu školski rad. Zakon od 1774. godine ustanovio je tri vrste osnovnih škola: trivijalne ili seoske, glavne ili gradske i normalne. U normalnim školama, koje su se nalazile u svakom okrugu i sedištu školske komisije, školovali su se srpski učitelji. Oni su u prva dva razreda učili veronauku, čitanje pisanje, računanje, pravilno govorenje, pravopis, a od trećeg razreda i kancelarijsko pisanje, ekonomiju, nemačku gramatiku, latinski jezik i metodiku.

Za Srbe je najvažniji Zakon o srpskim školama (1776, Školski ustav), koji je srpske škole u Vojvodini zatekao u lošem stanju. Prema tom zakonu, osnovnu školu treba osnovati uz svaku parohijsku crkvu, a učitelji treba da su svetovnjaci. Od tada se širi mreža srpskih osnovnih škola, naročito na teritoriji Banatske i Sremske vojne krajine, odakle će se veliki broj svršenih učenika uputiti na jug, ka matičnoj Srbiji.

Teritorija Karlovačke mitropolije podeljena je na tri školska okruga, kojima su rukovodili direktori. Najistaknutiji školski direktor tog vremena bio je Teodor Janković Mirijeovski (1741-1814), upravitelj osnovnih škola u Banatu, prvi naš obrazovani pedagog. Za Mirijevskog se pretpostavlja da je dolazio i u kmjevačku osnovnu školu. Leontije Pavlović je smatrao da je Mirijeovski u toj školi držao tečaj srpskim učiteljima. Ako je Mirijeovski dolazio u Krnjevo, to je svakako bilo pre 1782. godine jer je te godine pobeo u Rusiju.

Odlazak Mirijevskog u Rusiju nije zaustavio širenje prosvetljenosti kod Srba u Banatu. Na njegovo mesto je došao Avram Mrazović, direktor srpskih škola za Bačku i Budimsku eparhiju. On je od 1778. godine u Somboru svake godine održavao trogodišnji pedagoški tečaj („normu“, od 1. maja do kraja jula) za učitelje i učiteljske kandidate. Godinu dana ranije, od 14. jula, Janković je počeo četvoromesečni kurs na kojem je obrazovao prve kvalifikovane srpske i rumunske učitelje, najpre sa teritorije Temišvarске eparhije. Zahvaljujući njegovom zauzimanju povećan je broj srpskih osnovnih škola, tako da ih je 1779. godine u Banatu bilo 250, sa 275 učitelja i 4 168 učenika.

U vreme prelaska iz feudalnog u kapitalistički period društva značajne reforme u oblasti školstva izvršio je ugledni i učeni Srbin Uroš Nestorović (1765-1825), osnivač prvih preparandija – srpske, rumunske i grčke (1812). On je radio na prevodjenju i pisanju prvih udžbenika za nove škole. Bio je inicijator osnivanja prvih devojačkih obrazovno-radnih ustanova za pravoslavnu (srpsku, rumunsku i grčku) žensku omladinu.

Već početkom XIX veka osnovane su srpske škole u gotovo svim naseljima u kojima su Srbi živeli u velikom broju. Istovremeno su veći gradovi postajali školski centri s većim brojem osnovnih škola i ponekom srednjom i višom školom. Mnogi srpski učenici su pohađali i nemačke škole. Među njima je bio i Đura Jakšić, koji je osnovnu školu učio prvo u obližnjem nemačkom mestu Hacfeldu (današnja Žambolija), a zatim je prešao u segedinsku srpsku školu.

Na razmeđu XVIII i XIX veka u Vršcu su postojale tri nemačke osnovne škole. Pančevo je drugi južnobanatski školski centar i on je tokom prvih šest decenija XIX veka imao Nemačku osnovnu školu (od 1775), Nižu realnu školu (1851-1863), Školu za žensku decu (1802-1872), Srp-

sku školu, Evangelističku školu (1857-1872), povtornu nastavu (od 1827. godine, za decu stariju od trinaest godina), kao i brojne privatne škole. Prva dva razreda nazivala su se trivijalnom školom, a treći razred – viša škola ili oberšul. Ovu nemačku školu pohađao je i veliki broj pravoslavnih učenika, ali se vremenom taj broj smanjivao. To pokazuju tabelarni podaci o učenicima svih razreda i veroispovesti.

Godina	Katolici	Pravoslavni (Srbi i Rumuni)	Evangelisti	Jevreji	Svega
1835.	226	163	2	1	392
1851.	259	118	10	1	388

Sa otvaranjem srpskih škola razlika u broju katoličkih i pravoslavnih učenika (većinom srpskih) stalno se povećavala.

Kovin, iako malo gradsko naselje, ima dugu školsku tradiciju. Srpska škola se spominje u popisu škola iz 1767, a nemačka je otvorena dve godine kasnije. Bela Crkva je 1839. godine imala jednu trivijalnu, jednu glavnu i jednu devojačku školu, sa četiri veroučitelja, šest učitelja, jednim učiteljskim pomoćnikom, jednom učiteljicom i jednom pomoćnikom. Iste godine na teritoriji Nemačko-banatskog graničarskog puka, Ilirsko-banatskog bataljona i vojnih komuniteta (Pančevo i Bela Crkva) bilo je 109 školskih zgrada.

Pored južnog Banata, Srem je Srbiji dao najviše učitelja, koji su se obrazovali u osnovnim srpskim i nemačkim školama. Najstarije škole su osnovane u sledećim gradovima: Zemunu (1745. godine osnovana Opšta srpska škola), Rumi (1756), Mitrovici i Karlovcima.

Iz brojnih istorijskih izvora (molbe učitelja, izveštaji školskih nadzornika i raznovrsna prepiska) može se saznati o školovanju prečanskih srpskih učitelja. Tako, npr, Stefan Kanački, rodom iz Bavaništa kod Kovina (1797), šalje 25. juna 1840. godine sreskom načelniku u Požarevcu pismo sledeće sadržine: „... Rodom sam iz sela Bavaništa Pančevačke regimente (puk) u Cesariji. Što se tiče mojih sposobnosti, ja sam završio srpsku normalnu školu, nemački oberšul, sintaksu i jednu godinu privatnih matematičkih nauka kod Rajića u Pančevu. Spremajući se učiteljstvu učio sam: geografiju, metodske predmete, slovensku gramatiku i druge.“ Treba reći da je Kanački u Pančevu učio crtanje kod Francuza Cajnera, iskusnog akademičara. Priložio je uverenja na nemačkom jeziku, izdata u Pančevu (1842), Salašu (1829), Perlezu (1832), Pančevu i Temišvaru (1834).

O širokoj mreži srpskih škola u Austriji govore i mnogobrojni podaci iz originalnih dokumenata i literature. Ipak, na osnovu njih se samo delimično može rekonstruisati srpsko osnovno školstvo na prostorima severno od Save i Dunava jer su u brojnim molbama, popisima i kondukt listama retko upisivani podaci o završenim osnovnim školama, naročito ako je učitelj završio neku srednju ili višu školu. Analizom podataka o školovanju srpskih učitelja iz Austrije došli smo do sledećih rezultata (tabela), uz napomenu da nije analizirano školovanje dvorskih učitelja.

Vrsta škole	Broj učitelja
Srpske i nemačke normalne škole	62
Nemački oberšul (u Srem, Mitrovici)	1
Nemačka trivijalna škola	1
Nemačka normalna škola	2
Srpska i rumunska osnovna škola	1
Srpska i mađarska osnovna škola	1
Srpska i italijanska škola	1
Grčka škola (u Zemunu)	1
Osnovna škola i ženski ručni rad	3
Osnovna škola	73

Dakle, od ukupno 340 učitelja iz Austrije, osnovno školovanje završilo je njih 73, a za ostalih 267 može se pretpostaviti da su završili trivijalnu ili normalnu osnovnu školu. Izuzetak je učitelj Nikola Jovanović zvani Packo, iz Obrežja, koji je „učio knjigu kod kaludera“. Neki učitelji su nastavili svoje školovanje u Srbiji, uglavnom u beogradskoj Bogosloviji.

(НЕ)РЕАЛНО УСКЛАЂИВАЊЕ

• Статистика друмом, живот шумом • Различити аршини

усклађивања плата и трошкова живота

(Наставак са стр. 1)

Председништво СрпС-а је утврдило захтеве нашег Синдиката, које је прихватио Републички одбор и који су прослеђени Влади Републике Србије, односно ресорним министарствима. Захтеви се односе на:

1. обезбеђење реалног раста зарада (минимални захтев је усклађивање зарада са реалним нивоом од пре „замрзавања“ плата);
2. повећање издвајања процента БДП-а за образовање на пређашњи ниво и
3. сигурност радног места, односно утврђивање листа запослених за чијим радом делимично или у потпуности престаје потреба на закон прописан начин.

Како су окончани преговори између Владе Републике Србије и ММФ-а, те утврђен оквир у коме се може преговарати око побољшања материјалног положаја запослених у делатности и јавним службама у четвртак, 02.09.2010.г. одржани су преговори релевантних синдиката (у овом тренутку једино је СрпС утврдио репрезентативност) са премијером др Мирком Цветковићем и ресорним министрима – просвете др Жарком Обрадовићем и финансија др Дијаном Драгутиновић. Овим текстом желимо да појаснимо захтеве 1. и 2. СрпС-а, о којима је било речи на овим преговорима и да констатујемо да је решавање по захтеву 3. у реализацији и да ће по овом захтеву бити одржан и завршни састанак представника синдиката и начелника школских управа са помоћником министра мр Зораном Костићем задуженим за инспекцијске и надзорне послове и школске управе.

Елем, последњу повишицу запослени у основним и средњим школама, вишем и универзитетском образовању, ученичком и студентском стандарду, здравству, заводима за социјалну заштиту, центрима за социјални рад, установама социјалне заштите, и запослени у осталим јавним службама су добили уз септембарску зараду из 2008. године, која је исплаћена у октобру те исте године. Стога смо ову исплату узели као почетну (индекс 100) у анализи колико су то реално обезвређене наше зараде у протеклом периоду (непуне 2 године). Према доступним подацима и подацима из Републичког завода за статистику, мерено растом цена на мало роба и услуга, односно инфлацијом на начин како то чини официјална српска статистика, последња инфлација у августу 2010. у односу на октобар 2008. износила је 16,5% при чему су трошкови живота у овом истом периоду повећани за 11,6%.

јавности: курс евра у односу на динар, ова ситуација изгледа најдраматичније. Наиме, од момента када је исплаћен други део већ помињане септембарске зараде, 20.10.2008.г., и када је за 1 евро по продајном курсу НБС требало издвојити 82,51 динар, па до исплате другог дела јулске зараде за 2010. годину (исплаћене 20.08.2010.г.) курс је, пливајући у правилу нагоре, нарастао на 104,89 динара за 1 евро, што другим речима значи да се за плату запосленог у помињаним делатностима могло купити 21,2% мање евра.

ПАД ЗАРАДА МЕРЕН КУРСОМ ЕВРО-ДИНАР					
		ЗАРАДА СЕПТЕМБАР 2008.		ЗАРАДА ЈУЛ 2010.	
		И део	II део	И део	II део
исплаћено		5. X 2008.	20. X 2008.	5. VIII 2010.	20. VIII 2010.
евро	куповни НБС	76,46	82,02	105,80	104,26
	продајни НБС	76,92	82,51	106,44	104,89
	индекс		100		127,12

У сваком случају, без обзира којим параметром мерили реалан пад зарада јавних посленика, јасно је да је ово ипак само статистика, а да је живот нешто друго и да у реалном животу запослени највећи део свога прихода (око 60%) троше за храну (40,9%) и становање (око 20%) и да се поново вратио „чек на почек“ и то у око 20% свих плаћања. Стога и не чуди да просечан грађанин доживљава овај пад зарада много драматичније него што то приказује статистика.

Како је Влада Републике Србије са ММФ-ом утаничила оквир кретања раста зарада запослених у овом сектору у 2011. години, јасно је да ће преговарачи имати изузетно тежак посао, а да плате реално сачувају. Наиме, Влада РС и ММФ су се договорили да запослени на државним „јаслама“ добију 3 повишице, односно усклађивања (?!) у јануару, априлу и октобру, и то: у јануару за нешто мање од 3%, у априлу за тромесечну инфлацију и половину раста БДП, а у октобру за шестомесечну инфлацију. Да ли ће се та два

рачуна подударити, знаћемо већ сутра, као уосталом и динамику закључивања Протокола о основици за обрачун и исплату зарада за 2011. годину. Наравно да могућност увећања остаје и кроз повећање коефицијената за обрачун и исплату зарада. Стога и не чуди захтев СрпС-а за враћањем ранијег односа између коефицијента за најједноставније и најсложеније послове у делатности, с обзиром да је (због исплата минималне зараде за је знатан број запослених) поремећен раније успостављен однос између плате за најједноставнији посао и зараде носиоца делатности.

Што се тиче другог захтева нашег Синдиката, а који се односи на повећање процента БДП-а на ранији ниво, као и захтев за већим издвајањем из БДП-а за просвету и који је и министар начелно подржао, напомињемо да без новог и већег процента у новом Закону о буџету за 2011. годину, то није могуће остварити, уосталом као и одблокирати исплату јубиларних награда, других награда и бонуса, а да ли ће аргументи синдикалних преговарача за то бити довољни, такође тек остаје да се види. Било како било, треба подсетити да смо у 21. век ушли са више него скромним процентом издвајања за образовање, који је у 2001. години износио 2,7% БДП. Већ наредне године, у 2002. години, тај проценат је износио 3,4% БДП, 2003. године 3,8% БДП, 2004. године је пао на 3,3%, 2005. године износио је 3,5% БДП, а 2006. достигао максимум од 4% БДП-а. Већ следеће године, држава је све мање издвајала за „делатност од посебног друштвеног интереса“ – 2007. године 3,7% БДП, 2008. године 3,8% БДП, 2009. год. 3,6%, а ове године свега 3,3% БДП-а. Дакле, уколико Влада не заузме други курс, већ испштује оно што је предвидела Меморандумом о буџету за 2011. и 2012.г. (3,3% БДП), запослени у просвети сасвим извесно не могу да очекују боље дане. Уосталом, видећемо - ускоро ће преговори и о буџету и о томе колико ће ко да заграби из државне касе. Истине ради, овом проценту треба додати проценат који издвајају ЈЛС који, иако је недовољан (око 0,7% БДП), ипак за поједине локалне самоуправе представља превелико бreme, те се они свим силама труде да га пребаце на друге (нпр. кроз тзв. ђачки динар на родитеље) или једноставно не измирују обавезе према установама образовања на својој територији.

О свим новостима у преговорима обавештаваћемо Вас редовно, а и овом приликом Вас упућујемо на наше сајтове: www.nsprv.org, www.srpss.org.rs, www.sindikato-obrazovanja.rs, и www.nsj.org.rs

Хаџи Здравко М. Ковач

ИНФЛАЦИЈА МЕРЕНА РАСТОМ ЦЕНА НА МАЛО РОБА И УСЛУГА					
ПЕРИОД	X 2008	XI 2008 X 2008	XII 2008 XI 2008	XII 2009 XII 2008	VIII 2010 XII 2009
%		-0,1	-1,0	+10,4	+6,7
индекс	100	99,9	98,9	109,19	116,50

ТРОШКОВИ ЖИВОТА					
ПЕРИОД	X 2008	XI 2008 X 2008	XII 2008 XI 2008	XII 2009 XII 2008	VIII 2010 XII 2009
%			-0,8	+6,6	+5,5
индекс	100	100	99,2	105,75	111,57

Међутим, инфлација мерена стандардима Европске уније, кроз Индекс потрошачких цена који ће убудуће бити једина мера инфлације у Србији (од 2011. године РСЗ престаје са израдом и праћењем Индекса цена на мало и индекса трошкова живота) каже нешто друго. Дакле, раст потрошачких цена које се односе на робе и услуге за личну потрошњу, а укључују и цене изнајмљивања стана, финансијске услуге, услуге образовања и угоститељске услуге даје други проценат и он је према доступним подацима, који се односе на период јул 2010. у односу на октобар 2008. године 12,07%.

ИНФЛАЦИЈА МЕРЕНА РАСТОМ ПОТРОШАЧКИХ ЦЕНА					
ПЕРИОД	X 2008	XI 2008 X 2008	XII 2008 XI 2008	XII 2009 XII 2008	VIII 2010 XII 2009
%		+0,8	-0,2	+6,6	+4,5
индекс	100	100,8	100,6	107,24	112,07

И на крају, користећи један од параметара који се готово најчешће и у правилу као једини показатељ пада плата користи у стручној и другој

INKLUZIJA NA DELU

• Strategija za dostupno i kvalitetno obrazovanje • Put u budućnost • Od teorije do realizacije • Obuku prošlo 7500 prosvetnih radnika

(Nastavak sa str. 1)

Septembra 2009. godine donet je Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja u kojem su jasno naznačeni opšti ishodi i standardi vaspitanja i obrazovanja, kao i principi obezbeđivanja kvalitetnog obrazovanja za svu decu, uvažavajući njihove obrazovne potrebe. Ovo zakonsko rešenje obezbeđuje mogućnost obrazovanja u redovnom školskom sistemu ili u specijalnoj školi u zavisnosti od procene potreba i mišljenja interesorne komisije koje formiraju opštine. Zakonske odredbe se oslanjaju na Konvenciju o pravima deteta UN, Konvenciju o pravima osoba sa invaliditetom UN, ratifikovane jula 2009, na Pravce razvoja obrazovanja dece sa smetnjama i teškoćama u razvoju koju je izradio Zavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja 2006, na Nacionalni izveštaj „Inkluzivno obrazovanje - put budućnosti“ za UNESCO 2008, Akcioni plan za obrazovanje Roma u okviru Dekade integracije Roma 2005-2015, na iskustva projekta Saveza učitelja Srbije i partnerskih organizacija „Inkluzivno obrazovanje - od prakse ka politici 2005-2009“ i niza drugih projekata.

Ministarstvo prosvete u cilju podrške školama u implementaciji zakonskih odrednica koje se tiču obrazovanja dece iz osetljivih grupa, preduzelo je sledeće aktivnosti:

- U saradnji sa 9 partnerskih obrazovnih ustanova (osnovne i srednje škole), u toku školske 2009/2010.

godine razvijan je funkcionalni model inkluzivnog obrazovanja.

- Realizovano je preko 220 obuka na temu „Inkluzivno obrazovanje i individualni obrazovni plan“ koju je prošlo po pet predstavnika svih osnovnih škola u Srbiji, uključujući i škole za obrazovanje dece sa smetnjama u razvoju, kao i predstavnici srednjih škola (ukupno 7500 prosvetnih radnika).

- Izabrane su ustanove za program „Testiranje inkluzivnog programa u 25 partnerskih ustanova u Srbiji“ kojim će se razraditi paket obuka za razvoj kapaciteta za inkluzivno obrazovanje.

- U saradnji sa Zavodom za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja, izabrano je 20 škola za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju za program „Podizanje kapaciteta škola za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju u Republici Srbiji.“

- Objavljen je poziv za podnošenje prijave osnovnih škola i gimnazija za uključivanje u program „Osnaživanje škola za inkluzivno obrazovanje“ u koji će biti uključeno preko 300 škola. Konkurs je otvoren za sve osnovne škole i gimnazije u Srbiji.

- Pripremljeni su važni pravilnici za primenu odrednica iz Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, posebno za obrazovanje dece iz osetljivih grupa, kao što su Pravilnik o proceni potreba za dodatnom obrazovnom, zdravstvenom i socijalnom podrškom detetu/učeniku i Pravilnik o bližim uslovima za

donošenje individualno-obrazovnog plana.

- U izradi je Pravilnik o ocenjivanju i Pravilnik o prepoznavanju oblika diskriminacije u obrazovanju.

- Imenovan je Koordinacioni tim za inkluzivno obrazovanje Ministarstva prosvete, Implementacioni tim koji čine koordinatori za inkluzivno obrazovanje iz svih školskih uprava, kao i mreža podrške za inkluzivno obrazovanje na nivou školskih uprava.

„Ministarstvo prosvete će i nadalje nastaviti sa aktivnostima osnaživanja i pružanja podrške školama u primeni i razvoju inkluzivnog obrazovanja“ izjavio je na sednici RO Srps ministar prosvete prof. dr Žarko Obradović.

Mrežu podrške nastavnicima i školama za uvođenje inkluzivnog obrazovanja možete preuzeti sa naših sajtova.

UPIS DECE OMETENE U RAZVOJU

Deca sa smetnjama u razvoju upisuju se u osnovnu školu kao i sva ostala deca, bez prethodno utvrđene vrste i stepena ometenosti, a škola može u toku postupka ispitivanja deteta upisanog u prvi razred da utvrdi potrebu za donošenjem individualnog obrazovnog plana ili dodatne podrške za obrazovanje.

U školu za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju mogu da se upišu deca na osnovu preporuke izabranog lekara nadležnog doma zdravlja, a na osnovu procene potreba za pružanjem dodatne obrazovne, zdravstvene ili socijalne podrške, uz saglasnost roditelja.

Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Sl. glasnik RS“, br. 72/2009, u daljem tekstu: Zakon), članom 98. stav 1. propisano je da se u prvi razred osnovne škole upisuje svako dete koje do početka školske godine ima najmanje šest i po, a najviše sedam i po godina. Škola je dužna da upiše svako dete sa područja škole (stav 14. istog člana Zakona). U vezi sa upisom dece sa smetnjama u razvoju, nakon stupanja na snagu Zakona, kao i odredbi člana 77. stav 12. i člana 98. stav 19. Zakona, deca sa smetnjama u razvoju upisuju se u osnovnu školu kao i sva ostala deca, bez prethodno utvrđene vrste i stepena ometenosti. Zbog posebnih životnih okolnosti, deca iz osetljivih grupa (deca iz socijalno nestimulativnih sredina: romska, siromašna, reseljena i slično i deca sa smetnjama

u razvoju i invaliditetom) mogu biti upisana u školu i nakon propisanog upisnog roka. Izuzetno, ova deca mogu da se upišu u školu bez dokaza o prebivalištu roditelja ili druge potrebne dokumentacije, uključujući i potvrdu o pohadanju pripremnog predškolskog programa (član 98. stav 3. Zakona). Škola može u toku postupka ispitivanja deteta upisanog u prvi razred da utvrdi potrebu za donošenjem individualnog obrazovnog plana ili dodatne podrške za obrazovanje. Ako dodatna podrška zahteva finansijska sredstva, škola, uz saglasnost roditelja, upućuje pismeni zahtev izabranom lekaru nadležnog doma zdravlja za procenu potreba za pružanjem dodatne obrazovne, zdravstvene ili socijalne podrške koje utvrđuje interesorna komisija, saglasno članu 98. stav 6. Zakona. Pravilnik koji reguliše bliže uslove za procenu potreba za pružanjem dodatne obrazovne, zdravstvene ili socijalne podrške koje utvrđuje interesorna komisija, saglasno članu 98. stav 6. Zakona. Pravilnik koji reguliše bliže uslove za procenu potreba za pružanjem dodatne obrazovne, zdravstvene ili socijalne podrške koje utvrđuje interesorna komisija, saglasno članu 98. stav 6. Zakona. Pravilnik koji reguliše bliže uslove za pružanjem dodatne obrazovne, zdravstvene ili socijalne podrške učeniku, sastav i način rada interesorne komisije, propisuju sporazumno ministar nadležan za poslove zdravlja, ministar nadležan za poslove socijalne politike i ministar prosvete. Uloga ove komisije je da definiše potrebnu podršku detetu za njegovo optimalno obrazovanje i razvoj, a ne da vrši kategorizaciju, odnosno upućuje dete u određeni tip škole. Očekuje se da navedeni pravilnik bude

donet do kraja marta 2010. godine, nakon čega će se imenovati lokalne interesorne komisije kojima će škole, roditelji ili po službenoj dužnosti, zdravstvene i socijalne ustanove, upućivati zahteve za dodatnom podrškom prema propisanom proceduri. U školu za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju mogu da se upišu deca na osnovu preporuke izabranog lekara nadležnog doma zdravlja, a na osnovu procene potreba za pružanjem dodatne obrazovne, zdravstvene ili socijalne podrške, uz saglasnost roditelja (član 77. stav 12. i član 98. stav 19. Zakona). Do donošenja propisa iz člana 77. stav 12. i člana 98. stav 19. Zakona, deca sa smetnjama u razvoju upisuju se u školu na osnovu mišljenja komisije za pregled dece ometene u razvoju i rešenja kojim se određuje vrsta i stepen ometenosti u razvoju (a ne i vrsta škole koju će dete upisati). Rešenje donosi opštinska, odnosno gradska uprava, na osnovu odredbe člana 85. st. 2. i 3. Zakona o osnovnoj školi, koja se primenjuje do donošenja propisa iz člana 77. stav 12. i člana 98. stav 19. Zakona (na osnovu prelazne i završne odredbe člana 184. stav 2. Zakona). Protiv ovog rešenja roditelj, odnosno staratelj deteta nema pravo žalbe nadležnom organu opštine, odnosno grada, s obzirom na to da su odredbe člana 85. st. 6 i 7. Zakona o osnovnoj školi, prestale da važe na osnovu prelazne odredbe člana 184. stav 2. Zakona. (Mišljenje Ministarstva prosvete, br. 537/2010 od 9. marta 2010)

ROMI NEPRAVEDNO U SPECIJALNIM ŠKOLAMA

(Nastavak sa str. 1)

Inkluzivna praksa u obrazovnom sistemu Srbije, od usvajanja „krovnog zakona“, bila je izuzetno slabo razvijena. Naime, podaci govore da pre primene novog Zakona, oko 85% dece sa teškoćama u razvoju nije bilo obuhvaćeno bilo kakvim vidom sistemskog obrazovanja, a većinu učenika u specijalnim školama, čak do 80%, neopravdano su činila romska deca. Osnovnu školu završava oko 75% dece sa sela, a tek 37 procenata romske dece dođe do svedočanstva o završenoj osmoletki. Samo 10 odsto dece iz romskih naselja je obuhvaćeno obaveznim obrazovanjem, a naroči-

to je slab obuhvat romskih devojčica.

Usvajanjem Zakona date su osnove za sistemsko i institucionalno uređenje obrazovanja koje omogućava uspešno uključivanje sve dece u sistem obrazovanja. Jedan od prioriteta Vlade Srbije i Ministarstva prosvete je povećanje dostupnosti obrazovanja svakom detetu i istovremeno stvaranje uslova za kvalitetno obrazovanje u skladu sa njegovim potrebama i sposobnostima. Obrazovanje zasnovano na pravu deteta da ima pristup obrazovanju koje je usmereno na njega i njegove specifične potrebe, naziva se inkluzivno obrazovanje i ima

za cilj uklanjanje svih vidova barijera i diskriminacije, vezane za pol, nacionalnu pripadnost, versko i socijalno-ekonomsko poreklo, sposobnosti, zdravstveno stanje ili bilo koje drugo lično svojstvo pojedinca, kao i omogućavanje društvene kohezije.

Izmene u sistemu obrazovanja usmerene su na povećanje dostupnosti i kvaliteta obrazovanja za decu iz socijalno nestimulativnih sredina (romsku, siromašnu, seosku, raseljenu decu), za odrasle sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, kao i za decu sa teškoćama u učenju, pre svega u okviru redovnog sistema obrazovanja.

ВИШКОВА ИПАК ИМА!

Најсложеније питање које се актуелизује почетком сваке наставне, односно школске године је питање норме запослених, односно утврђивање листе (за преузимање) запослених за чијим радом делимично или у целости престаје потреба. Иако је и претходним законом ово била обавеза овом послу се није приступило на правилан начин, пошто је део директора покушавао да сачува по сваку цену „своје“ запослене, дајући им послове за које нису засновали радни однос и за које и нису стручни, уместо да су их ставили на листу чиме би им се у поступку преузимања обезбедило место на ком су стручни и које са позиције сигурности радног места није упитно. Овако је њихова радно-правна сигурност доведена у питање пошто су у међувремену други директори расписивали конкурсе и у наставу уводиле нове извршиоце. Попуњавање норме пословима за које наставници нису стручни показало се само као краткорочно решење, јер већ наредне школске године проблем ескалира. То се, као што смо сведоци, дешава у једном броју школских управа, а нарочито је дошло до изражаја у срединама у којима су из различитих разлога и уз различита образложења наставници предметне наставе „спуштани“ у ниже разреде, а да је при томе и њима и учитељима исплаћивана неумањена зарада.

Како је пара све мање, јасно је да и хтело и не хтело Министарство мора да „стеже каиш“ и да двапут-трипут преврће један те исти школски динар, те да уочене неправилности доводи у законом прописан оквир и исправља. Управо ту и долази до проблема, јер је ђака све мање, а извршилаца, најалост, више.

Чим је саопштено да ће платити учитеља бити умањене уколико у те часове „улазе“ предметни наставници, дошло је до очекиване реакције, где

су „угрожени“ учитељи свим снагама стали у одбрану својих норми и својих права да изводе те часове, што је, на крају крајева, и у реду. При томе су сви заборавили да су у протеклим годинама примали незарађено, јер је део њиховог посла радио неко други. Није на нама да ламентирамо над том причом, али сматрамо за дужност, истине ради, да је поменемо и да можда евентуално покренемо питање одговорности онога који је на такав начин организовао рад у школи. Нажалост, није то ни појединачан, ни усамљен случај, већ, малтене, правило. Уосталом као и „крпање“ норме часовима рада у библиотекама, продуженим боравцима, ... где су се организатори таквога рада показали као веома маштовити, најалост, на рачун буџетских средстава којих је све мање и због којих је и контрола све већа.

Забрињава понашање појединих директора, по принципу да им нико ништа и не може, јер досад и није забележен случај санкције за ова, ипак неприммерена, понашања и арчења буџетског динара. Надамо се и очекујемо да ћемо спорна питања решити у дијалогу са најодговорнијим људима у школској управи, јер ни Синдикат, а ни синдикалне представнике у школама, којима је, успут речено, потпуно и једино њима уз представнике запослених у органу управљања, сигурно и безбедно радно место не амнестира од одговорности то што наводно нису знали право стање у својој школи. Ово је, ипак, заједнички посао и ако није урађен на правилан начин, у њему је урађена и одговорност синдиката. Стога управо и треба инсистирати да се овај посао доврши на правичан начин, јер једино тако можемо доћи до заштите сигурности радног места у оној мери у којој то омогућава закон и колективни уговори. Све преко тога није решење, бар не на неки средњи и/или дужи период, већ импровизација која се пре или после демаскира и онима којима се чува оно што им и не припада „обије о главу“.

НЕДОВРШЕН ПОСАО

Листе (за преузимање) запослених – решење или смутња?!

Листе иду на ревизију

Иако је законски рок за формирање фамозних листа прошао више од месец дана, још увек су школе у привременом стању и нико жив не зна колико има (и да ли има) вишкова и како ће сва папазанија око „технолошких вишкова“ бити окончана. Сва је прилика да ће опет готово све остати по старом и да ће углавном и „вуди бити сити и овце на броју“ сем мањег броја колега из наставе за које објективно и није било места, па ће сада бити само фактички озаконен њихов досадашњи статус, односно они ће се наћи на овој листи, а држава ће престати да два пута плаћа за један посао. Можда. Ако је нешто, ипак, добро, то је чињеница да се почело отворено причати о овој, некада табу, теми и полако демаскирати поједине директоре који су се отргли од просветних власти и понашају се као да им је „њихове“ школе баба оставио, заборављајући да смо сви ми ипак запослени у једном министарству и да сви живимо од истог динара, према којем се неки тако маћехински односе, заборављајући да су то одавно осиромашени грађани издвојили кроз порезе, акцизе и друге „намете на вилајет“, а за „делатност од посебног друштвеног интереса“.

Уочи састанка 15. септембра у Чачку помоћника министра мр Зорана Костића и координатора за ШУ г-дина Мирослава Стаменковића и свих начелника (17) ШУ са представницима релевантних синдиката још увек су постојала бројна спорна питања, а нарочито оно главно – да ли се листе које су нам достављене ових дана формиране на начин како их је дефинисао закон. Тим пре што већ површним прегледом тих листа може се констатовати низ недостатака, од којих је свакако први чињеница да је изостао број бодова за запосленог за чијим радом делимично или у целости престаје потреба, па самим тим је остављена и даље велика слобода појединим директорима да и даље мешетаре и преузимају оне по својој мери, а не оне који су на врху те листе и који су се на тој листи и нашли зато што су у протеклом периоду директор, некад са пристанком, а некад и без пристанка начелника ШУ, расписивали конкурсе и примали нове извршиоце иако је било и тада колега који су могли бити преузети.

Злоупотребе су и у чињеници да су у појединим школама сразмерно умањиване норме запосленима уместо да се извршило бодовање и оном првом(има) поделила пуна норма, а осталима остатак. Овако су се сви нашли на листи за преузимање. Можда се ипак ради о незнању, што, додуше, никога наравно не правда, или се само ради о осиноности једног броја директора који мисле да су изнад закона. Листа уочених неправилности је подуга да би све те неправилности могле овом приликом навести. Стога СрпС-а: Хади Здравко М. Ковач, ген. секретар, Слободан Брајковић, председник РО и Ранко Хрњаз, потпредседник, иницијали измене и допуне ПКУ у смислу уједначавања критеријума који се тичу вишкова, како би се било каква самовоља предупредила и елиминисала. Сем тога, СрпС је захтевао да се Министарство јасно одреди по свим спорним питањима, попут оних која и

даље представљају камен смутње, а то је питање тзв. заштићених радника, самохраних родитеља....

У међувремену су формиране и до нас стигле какве-такве листе. Како нас живот учи да и не мора све оно што је написано и бити истина, тим пре што нам се сваки дан обраћају колеге које указују на оправдану сумњу да они који су требали урадити овај одговоран посао, нису то и урадили или на време или на начин како је то утврђено Законом, јасно је да посао још није ни близу краја. Стога је извесно да ће се у догледно време морати покренути питање и других запослених у просвети јер се у овом тренутку прича о рационализацији свела само на наставнике, што је нелогично, јер ваљда ако је број ученика пао за 220.000, сасвим сигурно је да се смањило обим посла и за друге запослене у систему, а не само да се „кола ломе“ на наставницима. Чим држава, односно Министарство уради део поверених послова, односно то уради и локалне самоуправе, које тренутно очекују нов Закон о својини, по коме ће имовина школе бити пренета ЈЛС, лакше ће нам свима бити очекивати и циљну 2014/15. и финансирање per capita.

Састанку у Чачку су присуствовали представници СрпС и УСПРС. Једина тачка дневног реда била је „Листа за преузимање“. Након што је констатовано да је посао недовршен донет је закључак да сви синдикати доставе све појединачне примедбе на Листу и доставе „својој“ школској управи..

У циљу остваривања овог закључка, 16.09.2010.г. су одржани састанци координационих одбора нашег Синдиката на нивоу школских управа где су им саопштени закључци са овог састанка. У циљу реализације договореног, препоручујемо је свим синдикалним организацијама да одрже састанке Синдиката у школама и о истом упознају чланове Синдиката и друге запослене, пошто је констатовано да листе које су из школа достављене надлежним у школским управама

нису сачињене у договору са Синдикатом у школама, што је у супротности са законом и ПКУ и што упућује да су поједини директори прикривали право стање.

Посебно напомињемо да је посао око формирања листи и преузимања запосленог са те листе посао који се одвија током целе године, а не само на почетку школске године, као и да листе које су из школа достављане школским управама морају бити оверене и од стране председника Синдиката у школи. Самим тиме неопходно је да у том поступку активно суделује и Синдикат. Очигледно је и да су се поједини директори оглушили на позиве из Школске управе да ажурно доставе стварне податке и да су последњи подаци које су доставили школским управама подаци из средине августа, те самим тим и не одговарају чињеничном стању у овом тренутку.

Стога је СрпС и затражио од свих председника синдикалних организација да доставе валидне податке како би могао затражити ревизију постојећих листи.

PRVI SUSRET

Na kraju jedne i na početku nove školske godine nastavnici se uvek iznova opraštaju, ali i pripremaju za doček đaka prvaka. Ovaj prilog može da posluži kao putokaz u danu koji zauvek ostaje u sećanju

Dragi moji prvaci, poštovani roditelji i staratelji,

Pričinjava mi osobito zadovoljstvo što mogu da vas, u ime kolektiva škole i u svoje ime, pozdravim i poželim toplu dobrodošlicu.

Ja sam učiteljica Maja Zorice i Tihomira Petrovića.

Dragi moji đaci i roditelji, u ovom svečanom trenutku obraćam vam se s nekoliko reči, moleći vas da me smatrate dostojnom vaše pažnje i strpljenja.

Obraćam se mojim dobrim prvčićima.

Škola se, dragi moji prvaci, raduje vašem dolasku, kao što ste se vi – nadam se – radovali svome polasku u školu.

Sva deca, bez razlike, vole školu. Zašto?

Škola je velika kuća u kojoj su sva deca braća i sestre, a učiteljica mama koja uči i čuva. U školi deca nauče da lepo čitaju i pišu, da broje i računaju, da odrede strane sveta. U njoj se sazna o mnogo čemu lepom i zanimljivom. Sve što vide oko sebe deca u školi crtaju i boje bojama koje najviše vole. Ovde pevaju, družu se i igraju u školskom dvorištu. Đaci u učionici nauče da na stranom jeziku mogu reći: „Ja sam iz zemlje Srbije.“

Razred je mesto gde se ostvaruju želje. U praznično čistoj i obasjanoj učionici slavićemo svako naučeno slovo, svaki rešeni zadatak ili urađeni crtež. Svako dete zavoli školu i, kao đak, ono se unapred raduje suncu i buđenju, koji mu najavljuju novi školski dan.

Samo škola može da pruži znanje neophodno za sticanje mesta u životu. Znanje je u životu pouzdani kompas i nepogrešiv putokaz. Škola je u tome nezamenljivo kao sunčev zrak. Za đaka je važno da što više nauči. Jer, čoveku, ma koji posao obavljao u životu, uvek nedostaje znanje. Naučeno je najvrednije od svega.

Veliki srpski pesnik ovako je pevao: *Šta god imaš, što se ceni, /može sudba da zapleni. / Al' što naučiš, /daće moje, /to ostaje večno tvoje.*

Učenik koji blagovremeno i redovno dolazi u školu, koji je pažljiv na čas, na vreme se vraća kući i koji voli da se igra s drugom decom, taj jednoga dana – kad odraste i završi visoke škole – postaje graditelj mostova i visokih fabričkih dimnjaka. Može da bude pilot, lekar, učitelj.

Šta biste vi, na primer, želeli da budete kad odrastete?

Obraćam se, moji đaci, vašim roditeljima, mamama i tatama, bakama i dekama koji su vas doveli u školu.

Poštovani roditelji i staratelji, svesna sam odgovornosti koju primam. U

školi se, još u prvim razredima, rešavaju bitna pitanja života i sudbine čoveka.

Nije lako postati čovek, niti uzeti na brigu onoga koji se lomi da postane čovek. Malo je reći da je učitelj zadatak odgovoran. Reč „odgovornost“ danas je, čini se, iskompromitovana i izgubila od svog izvornog značenja i težine svoje. Pojam odgovornosti učitelj povezuje s istinskom odgovornošću pred čistotom i nevinošću dece i pred samim sobom. On svoju misiju shvata kao human i plemenit zadatak – što ona to u dubokom smislu reči jeste. Učiteljsko pozvanje nije obična profesija, rad od kojeg se živi i koji se obavlja rutinski. Učitelj ima misionarsku ulogu. Ovo je romantičarski poziv. On je kao junak iz bajke koji se bori za uzvišene ideale, ne očekujući za to pravičnu nagradu. Kao što znamo, najmudriji ljudi i najbolji predstavnici ljudskog soja visoko su cenili učiteljev rad.

Dragi roditelji, onoga trenutka kada đak prvak, praćen vašim roditeljskim pogledom, išezne u nekom od prostranih hodnika ili u nekoj od mnogih školskih učionica, to je, znam, najsrećniji period vašeg i njegovog života. Od prvog školskog zvona vaše dete se sprema za samostalni život i razvija se u samostalnu ličnost.

Primite na veru, poštovani roditelji i staratelji, da ću položiti svoje umne i fizičke snage i sve svoje nastavno iskustvo u službu vaspitanja dece koju sam preuzela. Staracu se – prema meri svojih sposobnosti i svoga dara – da izazovem u njima intelektualnu glad i želju za novim i nepoznatim. Trudiću se da u svojim vaspitanicima budim ljubav prema vrednostima koje ljudski rod uzdižu navise. Da im od rane mladosti usađujem kult prema radu i rezultatima rada – koji treba da budu jedino čovekovo merilo i jedina stepenica penjanja i silaženja lestvama društvenog položaja.

Učicu ih da poštuju i vole svoje roditelje i da brinu o njima kad ih sustigne starost i nemoć. Da vole svoju domovinu i svoj narod, svoju kulturu i tradiciju. Vaspitavaću decu da gaje međusobnu ljubav i da žive kao jedna zajednica.

Govoriću malim vaspitanicima da veliki istorijski poslovi na kojima ličnost može da se iskaže i potvrdi nikada nisu dovršeni i da svaka generacija i svaki pojedinac imaju u tome svoju šansu. Odgajajući ih da budu osetljivi na tuđu bol, glad i tugu. Da budu graditelji novog, lepšeg, humanijeg i bogatijeg sveta. Omiliću im knjigu kao vrelo ljudskih saznanja. Suzbijaju u njima sve negativne osobine koje se, možda, budu pojavile.

Vi ste, takođe vaspitači i učitelji, poštovani roditelji i ukućani. Porodica je kolevka ličnosti i domaća crkva. Jer, naš cilj je da od mladog naraštaja napravimo poštene ljude i usmerimo ih na pravi put. Roditelji i učitelji treba da deluju skladno, kao radnici u tunelu koji iz suprotnih tačaka prodiru u breg da bi se sreli u njegovom središtu. Neophodna je prisna saradnja sa školom kako bismo naše male ljude – očuvane i neozleđene – spremili za život. A život je velika i sveta stvarnost, dublja i tajanstvenija od svih okeana na zemlji i od svih galaksija u vasioni, te mu treba prilaziti sa sveštenom ozbiljnošću i odgovornošću.

Žao mi je, dragi prijatelji, što se naš susret privodi kraju. Završicu onako kao što sam i započela: sa osećanjem neskrivenog zadovoljstva zato što smo se upoznali i počinjemo jedan značajan rad koji će, nadam se, uroditi bogatom žetvom.

Tihomir Petrović

POŠTO JE BESPLATNO ŠKOLOVANJE?

„Đački dinar“ naš nasušni, daj nam roditelju danas, i oprost nam dugove naše...tako je, nekada davno, počela molitva prosvetnih vlasti upućena roditeljima, jer nikada nisu imale dovoljno sredstava za obrazovanje. Ne zna se čija je to ideja bila, ali se vrlo brzo ukorenila. I od molitve postade zapovest, koja glasi: đački dinar obavezno uplati, ukoliko dete upisati želiš, knjižice ili svedočanstva dobiti.

Sa jedne strane, postoji objektivna, nepresušna potreba za sredstvima, a sa druge, prokletstvo odredbe o besplatnom školovanju propisane Ustavom RS, zakonom, i da stvar bude gora, Konvencijom o pravima deteta, koju smo potpisali. Naravno, u sudaru korisnog i zakonitog strada ovo drugo. To je licemerje države, propiše besplatno školovanje, potpiše Konvenciju koja ovo propisuje, a toleriše naplaćivanje besplatnog. U to prodavanje magle uključuju se svi ministri prosvete koji javno kažu da je ova naplata nezakonita, a potom ništa ne čine da to onemoguću i prekršitelje kazne. Tim nečinjenjem se kršenje zakona ustvari stimuliše. Budale bi ispalili svi oni koji bi se odrekli ovog nameta. To je već ono dobro poznato, jedno pričamo a drugo radimo. Kada se ministri tako ponašaju, ništa drugo ne preostaje ni inspeksijskim službama (prosvetnim i budžetskim) i direktorima škola.

O ovom problemu progovorio je i nedeljnik NIN u broju od 22.07.2010. u članku „Pedagoško mito“ u kojem se navodi da po nekim procenama đački dinar doseže ukupno i do milion evra godišnje. Vlast, kada se jednom nauče na to, ne može da se skine i postane zavisna od „đačke crkvice“, pa toleriše nebulozna objašnjenja da se radi i dobrovoljnim donacijama roditelja, da inspekcija ne može da interveniše dok nema prijave, a nastavnici prete uskraćivanjem knjižica i svedočanstva jer su im to naredili direktori. Argument prosvetne inspekcije da ne mogu delovati bez prijave vredi zdrav razum, to je kao kada bi vatrogasci videći da gori, rekli da ne mogu da intervenišu, jer nema prijave. Čute i roditelji koji su odavno izdresirani da ovo bez roptanja plaćaju, kao i besplatno zdravstvo.

U ovu priču umešao se i Ustavni sud Srbije svojom odlukom od 29.04.2010. koja je objavljena u „Službenom glasniku RS“ broj 52. od 28.07.2010. Naime, Ekonomska škola u Čačku donela je Pravilnik o sticanju i raspodeli sopstvenih prihoda, donacija i „đačkog dinara“ a pred Ustavnim sudom pokrenut je postupak ocene saglasnosti ovih odredaba sa Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja.

Škola je iznela u odbranu ovih odredaba Pravilnika da se radi o donaciji a ne o obavezi, da se uplata vrši u vreme upisa kako se od roditelje tokom godine „ne bi vršilo nikakvo potraživanje“, da škola nije uslovljavala upis dece uplatom „đačkog dinara“ izuzev što su se ovo aktivnosti odvijale u isto vreme kada i upis, i da je škola imala razumevanje za učenike slabijeg imovnog stanja i oslobađala ih uplate ili im omogućavala uplatu u više rata. Prikupljena sredstva koriste se za osiguranje učenika, đačke knjižice, potvrde o redovnom školovanju, prijave za upis, svedočanstva, diplome, testove i kontrolne zadatke, izradu štampanih materijala, crveni krst, opremu, nagrade najboljim učenicima i nabavku knjiga za đacku biblioteku. Visinu uplate određuje Školski odbor na predlog Saveta roditelja.

Ustavni sud je zauzeo stav da odredbama Pravilnika škole kojim je uređeno vreme uplate za učenike prvog razreda u septembru a za učenike viših razreda prilikom upisa u naredni razred nije samo uređeno kada se u tehničkoj smislu vrše uplate „đačkog dinara“, već je u suštini uvedena obaveza, a ne mogućnost uplate. U prilog ovom stavu se ukazuje na navode škole da je ove obaveze oslobađala učenike slabijeg imovnog stanja ili im je omogućena uplata u ratama. Naravno da, ukoliko je nešto dobrovoljno, onda nema potreba da neko bude oslobođen jer je već slobodan da odluči da li to želi ili ne. To znači da ova odredba Pravilnika nije u saglasnosti sa odredbom člana 91. stav 1. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja koji propisuje besplatno školovanje u skladu sa Ustavom RS. Sud se nije bavio propisivanjem iznosa za

uplatu, iako upravo ovo ukida bilo kakvu dobrovoljnost, a uplata nije donacija, već namet. Čak ni prosjaci ne propisuju iznos „donacije“ koju su spremni da prime, da li to znači da smo, kao društvo, ispod tog nivoa?

Ustavni sud je zauzeo i stav da su odredbe Pravilnika koje propisuje na šta se troši „đački dinar“ u nesaglasnosti sa Zakonom koji propisuje da se za te namene sredstva obezbeđuju u budžetu RS, autonomne pokrajine i lokalne samouprave.

Ustavni sud je takođe upozorio da ovlašćenje Školskog odbora da određuje visinu iznosa „đačkog dinara“ ne znači i njegovo pravo da određuje različite iznose u zavisnosti od obrazovnog profila (raspon od 1.500,00 do 3.000,00 dinara) jer to dovodi do povrede ustavnog prava zabrane diskriminacije.

Na osnovu ovih stavova Ustavni sud je doneo odluku da navedene odred-

be Pravilnika nisu u saglasnosti sa Zakonom, što za posledicu ima da nakon objavljivanja odluke u „Službenom glasniku RS“ prestaju da važe.

Ovakvo devijantno ponašanje države dovodi do devijantnosti kod naplate i trošenja. U jednoj školi je ubrani novac u gotovini deljen zaposlenima, ukidanje ove prakse je dovelo do revolta jer su se i zaposleni navukli na „donaciju“. Teško je reći da li će ova odluka urazumiti nadležne da daju nalog direktorima da prestanu sa ubiranjem „dobrovoljnih roditeljskih donacija“, inspekcijama da vrše kontrolu i sankcionišu direktore koji ovo ne poštuju. U svakom slučaju, odvikavanje će biti bolno i izazivaće krize.

Kako stvari stoje, poželeće besplatno školovanje učenika, ali učenika nigde biti neće.

Tomislav Drvar

ОПОРАВАК ПОЧИЊЕ СА УЧИТЕЉИМА

Први циљ: образовање за све

(Наставак са стр. 1)

Поштоване колегице и колеге, драги гости,

Вечерас, у навечерје еснафске славе српских учитеља, тако лепог имена: „Сабор српских светитеља и учитеља“, празника установљеног још од стране Краљевског друштва српских учитеља, а обновљеног 1998. године заслугом управо нашег Синдиката и коју, ево, на срећу, заједно прослављамо по 13. пут на традиционалан начин, прилика је да се још једном подсетимо значаја учитеља у нашем и другим друштвима. Некад и сад.

Стога ћу управо још једном цитирати и наслов и поднаслов ове беседе, јер је природно и јасно да друштвени и сваки други опоравак и не може другачије да отпочне, него са учитељима и од учитеља, као што и нема друштва које може изаћи из заосталости и сиромаштва уколико не оствари Први циљ: образовање за све! „Опоравак почиње са учитељима“ је уједно и мото обележавања овогодишњег 5. октобра – Светског дана учитеља, а поднаслов мото овогодишњег, успешно реализоване и од стране нашег синдиката, Глобалне недеље активности.

Елем, као некад, тако је и сад школска година отпочела молебаном за ученике и њихове учитеље. Додуше, иако је СПЦ традиционално чврста код било каквих померања у црквеном календару, овде је попустила, и молебан је већ одржан, у недељу 05. септембра (по реформисаном календару), а не на дан еснафске славе, који ове године пада у недељу, 12. септембра, па смо на тај начин ми једини остали баштинници ове лепе традиције. А можда је то и назнака да и Црква полако напушта јулијански календар и прихвата оно што је одавно већ прихваћено од већине, не само западних, већ и источних хришћана. Ипак, и овом приликом треба рећи да за такве молитве никад није лоше изабран термин, нити време, јер је то прилика, не само да се школарцима и њиховим учитељима пожели све најбоље у новој школској години, већ и прилика да се подсетимо на све учитеље који на божанском послу стварања нових људи истрајавају чак и онда када друштво и доносиоци одлука за тај одговорни посао имају тако мало слуша.

Стога ћете ми дозволити слободу да ову прилику искористим како би указао зашто је мото овогодишњег Светског дана учитеља „Опоравак почиње са учитељима“ не само есенцијална истина, већ и права дијагноза стања нашег, али и друштва глобално. Наиме, не треба бити посебно начитан или свестан актуелних догађања у свету да би уочио и: последице економске кризе, насиља у школама, различитих пандемија, природних катастрофа, ратова и конфликта, мобинга у школама, графи-

кинга, одустајања од школа, недоступности образовања маргинализованим групама, тероризма који није мимоишао ни школе, ... и управо у образовању видео излаз.

Наравно да то подразумева и већу бригу друштва и веће материјално улагање, јер је садашњи ниво недовољан за било шта сем за зараде запослених које „поједу“ готово сав просветарски буџет. Само повећањем издвајања за ову „делатност од посебног друштвеног интереса“, могуће је образовање искористити као излаз из настале ситуације и помоћ друштву које већ добрано касни да сустигне оне који су то раније схватили и на делу реализовали.

У супротном и даље ћемо бити друштво на зачељу листе писмених, са свега 6% односно 11% академски образованих грађана и са 1.300.000 неписмених, односно са половином функционално неписмене нације, што су потврдили и последњи подаци, обелодањени 08.09. на Светски дан писмености. А тако осиромашени и неписмени и даље ћемо се спуштати и на лествици солидарности до самог дна, иако и садашње 150-то место, од 153 „мерене“ земље, показује да смо добрано заборавили на хуманост, солидарност, учешће у добротворним акцијама, донаторство органа, помоћ онима којима је помоћ најпотребнија, ... те тако и даље бити изложени суицидалним идејама које су све више присутне у нашој земљи и које годишње односе готово 1.400 људских живота.

Стога, поштоване колеге и драги пријатељи, још једном подсећам да са учитељима и образовањем почиње опоравак сваки – и материјални и духовни, али и на чињеницу да учитељи не могу то урадити сами, већ да мора иза њих бити брига и подршка целог друштва и, наравно, оних који доносе одлуке. Тиме ће отпочети и уздицање на лествици срећних земаља и среће грађана, иако се, бар по том параметру, налазимо у „златној средини“!

Свима вама, који сте дошли са различитих страна да увеличате ову свечаност и да управо на делу покажете да подржавате активности наше организације захваљујем и желим да вам овај еснафски празник помогне да остварите лично задовољство и сатисфакцију у свом приватном и професионалном животу, као и да се припремите за све изазове које нам је донела нова школска година.

Захваљујем се овогодишњим кумовима, а желим свако добро и домаћину следеће славе, а посебно мојим сарадницима који су уложили посебан труд да ова наша свечаност успе.

Срећна нам слава!

проф. Хаџи Звратко М. Ковач,
учитељ раванградски

ŠKOLSKI TRUBADURI

Letači podsečenih krila

Prirodna su gostovanja pod svodovima školskih zdanja stvaralaca koji osećaju književni poziv kao visoku umetničku i društvenu funkciju. To su, posve, pesnici čija poezija potiče od onog večnog izvora koji orošava čitav naš život. Sa decom i mladima se družu pesnici boljeg glasa, među njima umetnici reči koji se dižu na vidiku kao školski pisci u najboljem smislu reči. Pesnikovo kazivanje stihova pred dačkom publikom se upisuje jarkim slovima u školski kalendar.

Međutim, kao po nekom pravilu, školskoj mladeži kazivaju svoje stihove pesnici čija krila nemaju pesnički zamah, letači podsečenih krila čiji stihovi ne ostavljaju utisak očekivanja valjano obavljenog posla. To su umetnici koji đacima govore mehanički, kao malo zlovoljno, kao deca od koje roditelji traže da otpevaju nešto pred gostima. Omladini se čitaju pesme koje nisu za preporuku. Ispevane kao sa pola srca, u koje nisu umetnuti otkačaji pesnikovog srca, bez strasti koja plamtli u živome srcu, pisane mastilom, a ne krvlju srca i sokom

nerava, stihovane tvorevine odaju grupaciju autora bez sposobnosti da stvore lepotu i poetski je kažu.

„Probuđeni pesnici“, od onih što ginu od ljubavi za poezijom i koji ne stoje čvrsto na zemlji već na vrhovima prstiju – produkuju manje-više poluvredno pesništvo, umeće nerasterećeno jezičkih i metričkih grešaka. Udaljeni od „estetike lepog“, ponekad ono što nude maloj i mladoj publici je odblesak tuđeg, prekopirano.

Nametljivci i uporniji od svakog komarca koji nas proganja, zuji i bocka, publikuju pesmarice koje zaslužuju polusažaljiv pogled. Epigonsko klepetanje, stihotvorstvo i stihovi za koje se ne zna zbog čega su napisani, jesu dela autora koji bi trebalo da se potpisuju malim početnim slovima, moglo bi se reći, umetnika koji se bez mnogo obzira smeju smatrati neozbiljnim.

Školama najavljuju gostovanje agilni pisci iza kojih ne stoje imena i dela, pisci nedostojni ni remena odrešiti na obuci dečjih klasika kao što su Branko Ćopić, Desanka Maksimović, Ljubivoje Ršumović i Vladimir Andrić. Odsustvo stidljive uzdržanosti, doslednosti i metodičnosti u trci za književnom popularnošću i slavom – ne zaboravimo, za marketingom i pravljenjem para – kompromituju pesničko pozvanje, seju neukus, snižavaju i siromaše lepotu reči.

Narodi se, znamo, više pamte po pesnicima, nego po vladarima. Ali, srpska književnost je previše bogata pesnicima i literarnim kreacijama lažnih vizija.

Naturanje i guranje iz nižih redova u prve, jedno prostaštvo koje se zbiva pred našim očima, devalviraju uzvišeno pesničko pozvanje. Jedna su, rečeno jezikom teorije književnosti, gruba pesnička slika.

prof. dr Tihomir Petrović

LUDOM RADOVANJE

Uprkos činjenici da se pri nemilosrdnim dnevnim svetlom ništa ne može sakriti, i da u našim pogledima na svet i međusobnom ophođenju prvo i poslednje merilo treba da bude istina – istina se utaborava u autizam, u kvaziistinu i laž. Poduprta retoričkim principima i kvazidokazima, pored nje se prolazi kao da je zamotana stvar. Rasipa se i relativizuje, neretko dovodi u sumnju i na ivicu ništavila. Ma koliko „oštrija od sečiva“, istina je svedena na golo siroče koje svako oblači po svojoj želji.

„Spremite se, dolazi vreme laži“ – Zaista, nastupilo je ulagivanje istini, izvrtanje činjenica, manipulacija, sve sama konstrukcija i pozorišni gestovi. Govorenje bez skinutih maski i neotvorena srca kruži u nama nevidljivo kao krvotok u telu. Nečiste reči i nečiste misli prate sve što je etalonsko, dragoceno i sveto. Kameleonski govor, laž koja odasvud veje, doterali su smisao do duvara. I pad je bio izvestan.

Ne treba pravdati i dokazivati da se ova izrazita ljudska slabost najjasnije reflektuje u sferi profesije koja se naziva iskompromitovanom rečju politika.

Političari jesu soj ljudi koji, izgleda, sve i da bi želeli, ne govore po čovečanski, iskreno, rečima pravim, zdravim i snažnim, a kako bi istina bila prava, a ljudi zdraviji i jači. Govorenje čoveka koji

se bavi politikom – isto je što i „stavljanje firme istine na dućan laži“. Političar govori što je narodnom umu milije. Kao da ne postoji sutra, kao da su jedno reči, a drugo dela. Poročan i pokvaren u svom srcu (poročnost i pokvarenost su prave reči), on, zarad interesa, mandata i karijere, izmišlja, prevrće i izdaje opšte stvari. Sve neistina i lagarija. Oblepljen lažima, tako da izgleda kao neki mešanac mahnoa i kanarinca, naoružan svim silama retorike i medija, čini se, sve njegovo izuščeno i svaka pojedinost, sejani su na situ prevare i obmane.

Laž i fama su doveli do našeg posnuća i svakolike pauperizacije. Setimo se, na primer, izjava naših političara iz nedavne prošlosti. Dragoslav Draža Marković je svojevremeno izjavljivao da će „poljoprivreda u narednom petogodišnjem periodu imati prioritet u našim planskim dokumentima.“ Jedna usta koja imaju dva jezika nude investicije, prosperitet, standard, evre po glavi stanovnika, obećavaju brda i doline. Verolomnost i ujdurmu pokazuju, kao nemi svedoci, postavljeni (uz veliki publicitet i reklame) kameni temeljci i započeti građevinski objekti.

Ne verujući u duši da je istina ono što govori odbornik, poslanik, načelnik, državni sekretar ili ministar – predsednik opštine u ulozu domaćina (da se ne lažemo, i sam lažac od formata) izjavljuje pred

kamera od reči do reči:

„Ako g. Ministar održi obećanje, ako ispoštuje reč, mi ćemo...“

Sluti, unapred, sve može biti čista podvala i „ludom radovanje“.

U svetu koji zovemo Evropa uvažava se realnost, gleda se u oči današnjici i sutrašnjici i drži do obraza, ma kako istina bila oštra i bolna.

– „Nemam ništa da vam obećam, osim krvi, suza i znoja“, rekao je engleski premijer svome narodu na početku nekoliko godišnjeg rata.

Američki predsednik izgovara reči izvan svakog koketovanja i pridobijanja glasača: „Pođimo od toga šta možemo dati za svoju domovinu, a na šta možemo uzeti od nje“.

Sve same trčilaže, trovači i đaci Jude, Kaina i Bruta.

Držimo se latinske: „Veruj, ali gledaj kome“. Ili ruske poslovice: „Ne veruj rođenom bratu, veruj svom čoravom oku“.

Tihomir Petrović,

Profesor Pedagoškog fakulteta u Somboru

U „Politici“ od 8. septembra doc. dr Aleksandar Gordić navodi „U aferi „Indeks“ odavno su utvrđene sve činjenice“. Pre više od 20 godina na Novosadskom univerzitetu bio je sličan događaj na Višoj ekonomsko-komercijalnoj školi – VEKŠU. Bilo je uhapšeno i pritvoreno 18 univerzitetskih profesora, kao i više desetina studenata, a u istražnom postupku saslušano preko 800 studenata. Govorilo se o više hiljada ispita i o poništaju brojnih diploma, o primanju mita...

Štampa, radio i TV, brojni političari i komiteti su se utrivali u osudi kriminala kao i sada. Isto su se pričali i vicevi samo onda o Novom Sadu. Za mene je sve već viđeno. Optuženo je svih 18 profesora, ali je posle nekog vremena tužilac odustao ili je nastupila zastara za lakše oblike dela za 12 profesora. Kao advokat branio sam dvojicu profesora u postupku koji je trajao 12 godina. Postupak za preostalih šest profesora trajao je isto toliko pred

AFERA „INDEKS“

Činjenice će se tek utvrđivati

Okružnim sudom u Novom Sadu i svih šestoro su oslobođeni optužbe, a takvu presudu je potvrdio i Vrhovni sud Srbije. Nijedan ispit i diploma nisu poništeni. Posle ukidanja pritvora, svi profesori su radili svoj redovan posao i dobili su naknadu za troškove postupka, kao i visoku naknadu štete po svim osnovama. Naknada štete sa kamatama bi bila daleko veća da nisu radili.

Posle okončanja postupka, svi su ostali na svojim radnim mestima, a neki su u svojim kolektivima birani i za dekana. Zakonska pretpostavka je da je svaki okrivljeni, pa makar to bio i profesor, nevin dok se suprotno ne utvrdi pravosnažnom sudskom odlukom.

Prema tom sudu, tužiocu, optuženim profesorima i njihovim advokatima predstoji dug i muko-

trpan sudski postupak utvrđivanja činjenica u skladu sa formalno propisanim krivičnim postupkom. Taj postupak je formalan, ali ta forma čuva suštinu i samo u tom postupku se valjano utvrđuju činjenice i nigde više. Postupak ove vrste je dugotrajan i lični na fino slaganje velikog i komplikovanog mozaika, presude, koja mora da zadovolji i formalne i suštinske činjenice da bi ista opstala. Svaki drugi, sem sudski postupak utvrđivanja činjenica je urušavanje pravnog i državnog sistema pa i univerzitetskog. Dakle tek predstoji utvrđivanje činjenica koje će potvrditi ili negirati osnove sumnje iznete u optužnici. Ne stoje tvrdnje docenta Aleksandra Gordića sa filozofskog fakulteta „da su odavno utvrđene sve činjenice“ koje je emotivno izneo, a profesionalno i stručno iste ne poznaje dovoljno.

Mitar Radonjić, advokat u penziji, Novi Sad

УБУДУЋЕ БЕЗ ДУПЛИХ ПЛАТА

Просветари, лекари, запослени у култури, правосуђу и сви који на Косову примају плате из државног буџета, остали су без „косовског додатка“ одлуком Уставног суда Србије, која је ступила на снагу 10. августа. Уставни суд је, наиме, оценио да одлука Владе, донета 2003. године, којом је уведен „косовски додатка“ није уставна и представља позитивну дискриминацију.

Исплате зарада на КиМ често су пратиле злоупотребе. Посебан проблем су биле исплате дуплих плата, на основу два запослења, па је Министарство за КиМ прошле године почело да ажурира базе зарада запослених у локалним самоуправама, јавним предузећима и установама како би спречили да неки добијају два чека сваког месеца. Већ првом контролом, тада, пронађено је 42 људи са дуплим зарадама, а 220 је избрисано са платног списка. Августовска плата за просветаре и раднике у култури у јужној покрајини биће једнака јулској, а нови обрачуни чекају их од септембра. „Косовски додатка“ у просвети примиће још овог месеца 5.000 запослених.

Они који су били у радном односу добијали су по две и по плате, док они који нису били запослени сваког месеца примали су додатка у висини једне просечне плате у просвети, која износи око 39.500 динара. Додатка су примали и они који су радили у школама које су измештене у Куришумлију, Лесковац, Ниш. Увећане зараде добијали су, свих ових година, осим радника који заиста живе на Косову и Метохији и сви они чије су институције, на пример, привремено измештене на југ Србије.

Од септембра ће се њихова примања свести на плату какву примају њихове колеге у остатку Србије. Тачније, наставници који раде добијаће само једну плату, а они који годинама седе код куће и не држе часове, неће више примати ни динар. Косовски додатка почео је да се исплаћује још 2003. године, уредбом Владе Србије. Тада је ову „премију“ добијало око 45.000 запослених на КиМ, на чије плате је из државне касе издвајано 26 милијарди динара. Ова „издашна“ давања преиспитана су на почетку мандата актуелне владе и одлука је преиначена, а крајем 2008. додатка је преполовљен. Просветари, доктори, социјални радници и остали који су за један посао примали две плате, тада су у коверти добијали једну и по зараду.

МАЛА МАТУРА НАЛИКА КВАЛИФИКАЦИОНОМ

У школској 2010/11. години ђаци који буду први пут полагају малу матуру решаваће у јуну задатке из матерњег језика и математике и то у матичној основној школи, предлог је који је усвојио Национални просветни савет, рекла је председница Савета проф. др Десанка Радуновић. Она, међутим, додаје да не зна да ли ће баш овако изгледати завршни испит, јер „члановима Савета није јасно да ли министар просвете може да мења предлог који је НПС утврдио“.

А у документу под називом „Програм завршног испита у основном образовању и васпитању за школску 2010/11. годину“ пише да завршни испит на крају основне школе полагају сви ученици и то у основним школама у којима су завршили осми разред, а да ће до 1. јануара 2011. године бити објављена збирка задатака са решењима. У тестовима које ће ученици решавати биће задаци слични по типу, садржају и начину решавања задацима из збирке. Рад на тесту ограничен је на 120 минута. Првог дана ученици полагају српски језик, другог – математику. Након обављеног завршног испита, ученици имају право на упис у средњу школу без полагања квалификационог испита, осим пријемног испита за проверу изузетних способности. Иако је било предлога од чланова НПС да се уведе праг пролазности односно да постоји могућност и да се не положи овај испит, у жељи да ученици не буду оштећени и да се постепено дође до једног озбиљног завршног испита, већина чланова Савета није подржала те радикалне промене. Сви ученици ће моћи да се упишу у изабрану средњу школу, сагласно успеху у основној школи и резултату који су постигли на завршном испиту (чак и ако имају нула поена).

Свесни да знање наших ђака није на завидном нивоу, чланови Савета су предложили да се на завршном испиту нађе 50 одсто задатака који одговарају основном нивоу постигнућа, 30 процената средњег и 20 одсто напредном нивоу. „Оваквим предлогом програма мислимо да прелаз од квалификационог ка завршном испиту неће бити нагао. Оно од чега нисмо желели да одступимо јесте да више не сме да буде познатих задатака, јер то стимулише бубање, а не учење са разумевањем. Дакле, све остаје као и до сада на квалификационом испиту, осим бубања напамет задатака и преписивања. Мора, такође, да се промени и одговорност оних који учествују у целом послу организације испита и прегледања задатака. Досадашња пракса толерисања многих неправилности, провала тестова и слично мора бити прекинута, иначе овај испит нема смисла“ – закључује професорка Радуновић.

БИЛО, НЕ ПОНОВИЛО СЕ

Помен у физкултурној сали школе у Беслану, у 13:05 отпочео је минутом ћутања и пуштањем 334 бела ваздушна балона. Пре шест година у овом терористичком нападу живот је изгубило 318 таласа, од којих 186-оро деце. Терористи су првог дана школе, 1. септембра 2004. године, упали у бесланску школу и држали више од 1.120 ђака, родитеља и наставника као таоце до 3. септембра, када су у 13 сати и пет минута одјекнуле две експлозије у минираној физкултурној сали. Из дворишта школе окупљени су после данашњег помена отишли на меморијално гробље у Беслану „Град аиђела“, где је сахрањен већи део таласа, и где су прочитана имена 334-оро деце, родитеља, учитеља и припадника специјалних јединица који су тог дана изгубили живот.

У операцији ослобађања убијен је 31 терориста а једини преживели Нурпаша Кулајев осуђен је у мају 2006. на доживотну робију. Истовремено, је на 11 локација у главном граду Русије одржан помен жртвама терористичких акција, на Дан солидарности у борби против тероризма. Многи су од раног јутра доносили свеће, палили свеће и стављали фотографије и иконице на места трагедије. ЕИ и синдикати наставника широм света су обележили сећање на овај дан.

ОПЕТ СПОРНИ ТРОШКОВИ ПРЕВОЗА

Градски одбор НСПРВ за Суботицу саопштио је на конференцији за штампу, одржаној 3 септембра, да није задовољан сарадњом са предстваницима градских власти задужених за образовање. Синдикалци истичу да већ дуже време покушавају да организују састанак са локалним челницима, око проблема са плаћања путних трошкова. У локалној самоуправи тврде да су са свим синдикатима водили разговоре, уколико је то синдикат тражио, а што се тиче споразума о путним трошковима, локална самоуправа и даље стоји при свом ставу.

Један од главних проблема који је градских одбор НСПРВ имао са локалним властима јесте, споразум о путним трошковима. У Закључку који је донео Уставни суд у члану 196. пише да Уставни суд не препознаје овакву врсту споразума, јер постоје правила како се доносе закони и акти на локалу. Они морају бити објављени у службеном гласнику, што овај споразум није. У Локалној самоуправи кажу да је до сада био на снази споразум о синдикатима да добијају надокнаду путних трошкова од 1.5 километар па на више, док је за ученике било од 4.5 километра, што је недопустиво. Новим споразумом одлучено је да се граница за професоре подигне на 2.5 километара, а за ђаке спусти на исто толико.

ШТРАЈК!

Од 1.815 основних и средњих школа у Србији, у среду 1. септембра је, првог дана нове школске године, у преподневној смени, према подацима Министарства просвете у 71-ој делимично обустављена настава. С друге стране, председник Уније синдиката просветних радника Србије Леонардо Ердљеви изјавио је, приликом протестног митинга, да је у штрајку 550 школа. Родитељи су изјавили да су на овакав циркус навикли сваког септембра.

Пред почетак школске године министар просвете Жарко Обрадовић, на седници Републичког одбора Синдиката радника у просвети Србије, рекао је да не види разлоге за штрајк и да додао да је важно истаћи да од 4 синдиката, три не штрајкују. Он је изјавио и да синдикалци треба да имају „грижу савести, јер вратити 1. септембра првака из школе није ни педагошки ни људски“.

TONEMO SVE DUBLJE Prosečne zarade u julu 2010. godine

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u julu 2010. godine, iznosi 48394 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u junu 2010. godine, nominalno je veća za 1,9%, a realno je veća za 2,1%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u julu 2010. godine, iznosi 34591 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u junu 2010. godine, nominalno je veća za 1,3%, a realno je veća za 1,5%.

	Prosečne zarade				Pros. zarade bez poreza i doprinosa	
	RSD		Nominalni indeksi		RSD	
	Jul 2010		VII 2010/VI 2010	VII 2010/VI 2010	Jul 2010	
	Ukupno	Privreda	Ukupno	Privreda	Ukupno	Privreda
Republika Srbija	48394	45965	101,9	102,1	34591	32837
Centralna Srbija	48340	45305	100,4	99,6	34765	32690
AP Vojvodina	48539	47703	106,0	108,8	34130	33223
Grad Beograd	59506	58507	101,0	99,8	42635	41982
Grad Novi Sad	56505	56769	103,6	104,5	40576	40893
Grad Niš	41088	34427	100,3	99,0	29599	24963
Grad Kragujevac	44765	40027	99,4	97,9	32254	28947

Period jul 2010 - jul 2010.

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u julu 2010. godine, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u julu 2009. godine, nominalno je veća za 6,8%, a realno je veća za 2,3%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u julu 2010. godine, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u julu 2009. godine, nominalno je veća za 6,3%, a realno je veća za 1,8%.

Period januar/jul 2010 - januar/jul 2009.

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u periodu januar - jul 2010. godine, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u periodu januar - jul 2009. godine, nominalno je veća za 6,6%, a realno je veća za 2,4%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u periodu januar - jul 2010. godine, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u periodu januar - jul 2009. godine, nominalno je veća za 6,7%, a realno je veća za 2,5%.

Indeks potrošačkih cena (IPC)

Inflacija „merena“ IPC												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Godišnja stopa												
2009	10,0	10,7	9,4	8,8	9,1	8,3	8,5	8,0	7,3	5,2	5,9	6,6
2010	4,8	3,9	4,7	4,3	3,7	4,2	5,1					
Mesečna stopa												
2009	2,1	1,2	0,4	0,9	2,1	0,0	-0,9	-0,1	0,3	-0,2	0,8	-0,2
2010	0,5	0,3	1,2	0,6	1,5	0,4	0,0					

Indeks potrošačkih cena se definiše kao mera prosečne promene maloprodajnih cena robe i usluga koje se koriste za ličnu potrošnju. Cene ovih proizvoda i usluga u julu 2010. godine u proseku su ostale na istom nivou u odnosu na jun 2010. godine. Potrošačke cene u julu 2010. godine, u odnosu na isti mesec 2009. godine povećane su za 5,1%. Potrošačke cene u julu 2010. godine u odnosu na decembar 2009. godine su povećane za 4,5%.

Posmatrano po glavnim grupama proizvoda i usluga klasifikovanih prema nameni potrošnje u julu 2010. godine, u odnosu na prethodni mesec, najveći rast cena zabeležen je u grupama Obrazovanje (1,2%), Stan, voda, električna energija, gas i druga goriva i Transport (za po 0,9%). Pad cena zabeležen je u grupi Hrana i bezalkoholna pića (1,2%) i Restorani i hoteli (0,2%).

Cene ostalih proizvoda i usluga nisu se bitnije menjale.

Indeks cena na malo i indeks potrošačkih cena

Indeks cena na malo (roba i usluga) koristi se u Srbiji kao zvanično merilo inflacije. Međutim, u velikom broju drugih zemalja glavni pokazatelj inflacije predstavlja indeks potrošačkih cena (IPC). Za obračun ovog indikatora koristi se metodologija harmonizovanog indeksa cena u Evropskoj uniji. Republički zavod za statistiku je kod nas indeks potrošačkih cena prvi put objavio početkom 2007. godine.

Metodološke razlike između indeksa cena na malo i indeksa potrošačkih cena sastoje se u obuhvatu proizvoda čije se cene prate, kao i u načinu obračuna njihovih pondera. Indeks cena na malo prati cene građevinskog materijala i repromaterijala, koje ne uključuje indeks potrošačkih cena (2% proizvoda iz indeksa cena na malo nije obuhvaćeno indeksom potrošačkih cena). Za razliku od indeksa cena na malo, indeks potrošačkih cena obuhvata i cene ugostiteljskih i zdravstvenih usluga, usluga obrazovanja, finansijskih usluga i renti (7% proizvoda i usluga iz indeksa potrošačkih cena nije obuhvaćeno indeksom cena na malo). U obračunu indeksa cena na malo za pondera se koristi struktura prometa na malo, dok se ponderacioni sistem indeksa potrošačkih cena dobija iz strukture potrošnje domaćinstva usklađene sa strukturom finalne potrošnje domaćinstva iz BDP-a.

Ako napravimo podelu cena koje prate posmatrani indeksi na one koje se formiraju na tržištu i na one koje su regulisane, uočićemo značajne razlike između ta dva indeksa.

U indeksu potrošačkih cena udeo cena regulisanih proizvoda je znatno manji nego u indeksu cena na malo i iznosi 35%. Naime, manje je učešće skoro svih cena koje su pod nekim vidom kontrole države: naftnih derivata 4,7% (u indeksu cena na malo 9,5%), električne energije 6,4% (u indeksu cena na malo 7,2%), komunalnih usluga 2,7% (u indeksu cena na malo 8,4%) i saobraćajnih usluga 1,2% (u indeksu cena na malo 3,4%). Veće je učešće samo kod lekova i uglja. Značajna razlika je i u ponderima dodeljenim grupi poljoprivrednih proizvoda. Ta grupa proizvoda ima skoro duplo veće učešće u indeksu potrošačkih cena (6,2%). Tako dolazimo do zaključka da bazna inflacija računata na osnovu indeksa potrošačkih cena ima veće učešće u tom indeksu (58%) nego u indeksu cena na malo.

Različita ponderaciona struktura za rezultat ima različite doprinose ukupnom cenovnom rastu pojedinih grupa proizvoda. Otuda i razlike u obračunatim indeksima za isti period.

Budući da je indeks potrošačkih cena u mnogim zemljama opštepriznato merilo inflacije i da se pri njegovom obračunu koristi jedinstvena metodologija, praćenje ovog indeksa kod nas omogućuje kvalitetniju komparativnu analizu našeg sa međunarodnim okruženjem. U planu je da se kod nas u narednom periodu pređe na indeks potrošačkih cena kao zvanično merilo inflacije.

IPC - jul 2010.	Struktura (%)	VII 2010 VI 2010	VII 2010 VII 2009
Ukupno	100,00	100,0	105,1
Hrana i bezalkoholna pića	37,77	98,8	100,8
Alkoholna pića i duvan	5,14	100,1	109,5
Odeća i obuća	6,01	100,1	104,0
Stan, voda, el. energija, gas i druga goriva	15,06	100,9	109,5
Nameštaj, pokućstvo i tekuće održavanje	4,94	100,7	108,1
Zdravstvo	4,25	100,6	102,0
Transport	11,01	100,9	111,1
Komunikacije	3,52	100,5	103,1
Rekreacija i kultura	5,16	100,4	107,0
Obrazovanje	1,11	101,2	110,9
Restorani i hoteli	2,00	99,8	106,5
Ostala roba i usluge	4,03	100,6	105,9

Za osnovne potrebe nedostaje 16.297 dinara

Prema podacima RZS, prosečna neto zarada u julu u Srbiji iznosila je 34.591 dinar. Prema istraživanju koje je uradio dnevni list „Blic“, prosečna četvoročlana porodica sa dva zaposlena i dva izdržavana člana sa tolikim primanjima ne može da podmiri ni najosnovnije životne troškove. Ovo istraživanje pokazuje da je u septembru ove godine za najosnovnije životne troškove prosečnoj četvoročlanoj porodici potrebno 85.479,63 dinara, dok dve prosečne plate ukupno iznose 69.182 dinara.

U odnosu na jun, potrošačka korpa u septembru veća je za 2.611,45 dinara, dok je u odnosu na mart korpa veća za 1.581,89 dinara.

КОЛИКО СУ ЗАШТИЋЕНИ „ЗАШТИЋЕНИ РАДНИЦИ“?

ПИТАЊЕ: Послодавац је дужан да заштиту од отказа уговора о раду обезбеди само оним именованим или изабраним синдикалним представницима за које је колективним уговором или споразумом утврђено да уживају наведену заштиту.

ОДГОВОР: У складу са чланом 188. Закона о раду („Сл. гласник РС“, бр. 24/2005, 61/2005 и 54/2009), послодавац не може да откаже уговор о раду, нити на други начин да стави у неповољан положај представника запослених за време обављања функције и годину дана по престанку функције, ако представник запослених поступа у складу са законом, општим актом и уговором о раду, и то:

- 1) члану савета запослених и представнику запослених у управном и надзорном одбору послодавца;
 - 2) председнику синдиката код послодавца;
 - 3) именованом или изабраним синдикалном представнику.
- Ако представник запослених из става 1. овог члана не поступа у складу са законом, општим актом и уговором о раду, послодавац може да му откаже уговор о раду. Број синдикалних представника који уживају заштиту у смислу става 1. тачка 3) овог члана утврђује се колективним уговором, односно споразумом синдиката са послодавцем, зависно од броја чланова синдиката код послодавца. Послодавац може уз сагласност министарства да откаже уговор о раду представнику запослених из става 1. овог члана, ако одбије понуђени посао у смислу члана 171. став 1. тачка 4) овог закона.

Према томе, када је реч о именованим или изабраним синдикалним представницима који уживају наведену заштиту, њихов број се утврђује колективним уговором или споразумом синдиката и послодавца у зависности од броја чланова синдиката коме припадају. Послодавац је дужан да наведену заштиту обезбеди само оним именованим или изабраним синдикалним представницима за које је колективним уговором или споразумом утврђено да уживају наведену заштиту.

Према томе, ово питање треба да буде уређено колективним уговором или споразумом. Ако колективни уговор или споразум није закључен, заштиту у смислу члана 188. Закона уживају само представници запослених наведени у овом члану Закона.

(Мишљење Министарства рада и социјалне политике, бр. 011-00-1102/2009-02 од 22. јануара 2010)

ПИТАЊЕ: Критеријуми за утврђивање запослених за чијим је радом престала потреба, примењују се увек када има више запослених у односу на фонд сати рада.

ОДГОВОР: Одредбама члана 33. Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Сл. гласник РС“, бр. 12/2009) закључено је да се примењују критеријуми за утврђивање запослених за чијим је радом престала потреба, са пуним и непуним радним временом. Критеријуми ће се применити увек када има више запослених у односу на фонд сати рада. Применом критеријума одређују се, на пример, наставници одговарајућег предмета, односно групе предмета са истим условима, са пуним, затим непуним радним временом и за чијим је радом престала потреба. Запослени са непуним радним временом и они за чијим је радом престала потреба стављају се на листу са које се врши преузимање, сагласно члану 131. Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. гласник РС“, бр. 72/2009) и члану 5. Посебног колективног уговора.

(Мишљење Министарства просвете, бр. 110-00-360/2009-03 од 1. марта 2010)

ПИТАЊЕ: Ко су запослени којима не може престати радни однос и поред тога што је за њиховим радом престала потреба?

ОДГОВОР: Одредбом члана 37. Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, број 12/09) прописани су случајеви у којима радни однос запосленом за чијим је радом престала потреба не може престати без њихове сагласности. Тако радни однос не може престати запосленој за време трудноће или са дететом до две године старости; запосленом самохраном родитељу; запосленом чије дете има тешки инвалидитет; ако оба брачна друга рад у истој установи, једном од брачних другова; запосленом мушкарцу који има најмање 35 година стажа осигурања и запосленој жени

која има најмање 30 година стажа осигурања, без њихове сагласности, под условом да не испуњава један од услова за пензију. Одредбе чл. 187. и 188. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05 и 61/05) о забрани отказа уговора о раду примењују се и на запослене у установама из области образовања.

Законом о раду прописано је да за време трудноће, породилског одсуства, одсуства са рада ради неге детета, као и одсуство са рада ради посебне неге детета, послодавац не може запосленом да откаже уговор о раду. Запосленом који је засновао радни однос на одређено време може да престане радни однос по истеку рока за који је заснован. Такође, у складу с чланом 188. Закона о раду, послодавац не може да откаже уговор о раду, нити на други начин да стави у неповољан положај представника запослених за време обављања функције и годину дана по престанку функције, ако представник запослених поступа у складу са законом, општим актом и уговором о раду, и то именованом или изабраним синдикалном представнику. Ако представник запослених не поступа у складу са законом, општим актом и уговором о раду, послодавац може да му откаже уговор о раду. Број синдикалних представника који уживају заштиту утврђен је чланом 59. Посебног колективног уговора.

То значи да лица код којих постоји разлог прописан чланом 37. и 59. Уговора, примењују се критеријуми за утврђивање запослених за чијим је радом престала потреба и она могу бити проглашена „технолошким вишком“. Међутим, њима не може престати радни однос све док испуњавају било који од прописаних разлога због којих су заштићени. Када престане разлог заштите, тим лицима престаје и радни однос. То конкретно значи да лице које је прво на ранг листи постаје запослени за чијим је радом престала потреба, без обзира што се ради о лицу које је заштићено чланом 37. и 59. Колективног уговора и том лицу неће престати радни однос све док постоји разлог због ког је заштићен.

ПИТАЊЕ: У ком случају директор ипак може отпустити „заштићеног радника“?

ОДГОВОР: Послодавац може уз сагласност министарства да откаже уговор о раду представнику запослених ако одбије понуђени посао у смислу члана 171. став 1. тачка 4) Закона. Према томе, послодавац не може представнику запослених у смислу наведене одредбе да откаже уговор о раду, нити да га на други начин стави у неповољан положај. Ова заштита траје за време

обављања функције и у периоду од годину дана по престанку функције. Послодавац може, ако услед организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла, да синдикалном представнику понуди закључење анекса уговора о раду ради премештаја у друго место рада у складу с чланом 171. став 1. тачка 4) Закона и ако тиме синдикалног представника не доводи у неповољнији положај. У сваком конкретном случају ће се ценити да ли је представник запослених на тај начин стављен у неповољнији положај. Ако је послодавац поступио у складу с наведеним, а синдикални представник одбије понуђени посао, послодавац може уз сагласност министарства надлежног за рад да откаже уговор о раду представнику запослених.

ПИТАЊЕ: Шта је радним стажом запосленог са непуним нормом или нераспоређеног радника, ако му послодавац није отказао уговор о раду?

ОДГОВОР: Време проведено у радном односу у периоду од ступања запосленог на рад до дана правоснажности пресуде о поништају одлуке о пријему у радни однос, сматра се „фактичким радом“. На основу правоснажне пресуде суда којом је поништена одлука о пријему запосленог у радни однос, запосленом који је по основу те одлуке примљен, престаје радни однос. Време проведено у радном односу за период од дана ступања запосленог на рад до дана правоснажности пресуде о поништењу одлуке о пријему у радни однос, сматра се „фактичким радом“ по основу којег је запослени остварио сва права из радног односа. При томе су за тај период уплаћени сви доприноси за обавезно социјално осигурање, укључујући и допринос за пензијско и инвалидско осигурање, на основу чега је стаж осигурања уписан у радну књижицу. Према томе, ако је на основу оствареног рада и уплаћеног доприноса за социјално осигурање запосленом у радну књижицу уписано трајање запослења, нема основа да се податак о томе брише из радне књижице.

SEXI PREDAH DONEO OTKAZE

Jedan australijski bankar dobio je otkaz jer je tokom direktnog televizijskog prenosa uhvaćen kako na svom kompjuteru gleda golišave fotografije manekenke. Neoprezni bankar otvorio je imejl sa fotografijama australijskog top modela Mirande Ker, objavljene u najnovijem broju muškog časopisa „GQ“, nesvestan da njegov kolega u neposrednoj blizini daje intervju koji se uživo prenosi, o stanju australijske privrede. U prilogu koji je australijska stanica Seven network emitovala u direktnom prenosu iz banke „Makari prajvat vel“ mogu se jasno videti fotografije golišave Mirande na kompjuterskom monitoru u pozadini. Lokalni onlajn mediji su kasnije objavili da je bankar, koji je u Makariju radio tri godine, dobio otkaz. Incident je, u međuvremenu, postao pravi hit na Internetu gde ga je videlo više od 700.000 korisnika.

Najnoviji slučaj u kome je bankar dobio otkaz zbog potrage za zabavom na radnom mestu desio se u Britaniji. Neimenovani bankar dobio je otkaz jer je edukaciju na Blumbergovom terminalu iskoristio da se raspita gde u Londonu postoji dobar striptiz-klub, objavio je Internet portal Businessinsider.com.

OTKAZ ZBOG KRIŠKE SIRA

U Holandiji je jedna radnica u restoranu brze hrane dobila otkaz zbog jednog hamburgera. Čitav problem je nastao kada je radnica, na svoju ruku, hamburger pretvorila u čizburger! Ona je taj prekršaj načinila u martu prošle godine pripremajući obrok za jednu koleginicu. Da bi joj učinila zadovoljstvo, kao prilog joj je ubacila krišku kačkavalja čime ga je pretvorila u čizburger, ali nije naplatila razliku u ceni od nekoliko evro centi.

Pozivajući se na pravilnik po kome je zabranjena svaka pojedinačna promena sadržaja sendviča kao i favorizovanje poznanika (članovi porodice, prijatelji, kolege), uprava restorana ocenila je da je radnica počinila krupnu grešku i dala joj otkaz.

OTKAZ ZBOG ZNOJENJA

Sud za radne sporove u Kelnu odbacio je tužbu jednog arhitekta koji je radio u gradskoj upravi i otkaz dobio uz obrazloženje da zaudara na znoj i ima prljave ruke. Sud se doduše nije upuštao u valjanost higijenskih razloga za davanje otkaza, ali je odbacio zahteve tužioca i da bude vraćen na posao i da mu se nekadašnja šefica izvini. Obrazloženje suda glasi da je do otkaza došlo tokom probnog rada, a tada poslodavac nije ni dužan da navede razloge otkaza.

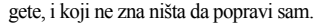
Otpušteni arhitekta je naglasio u tužbi da su u Kelnu prošlog leta vladale temperature od preko 30 stepeni i da se i on, kao i ostali građani znojio, posebno zato što u kancelarijama odeljenja za zaštitu spomenika u gradskoj upravi nema rashladnih uređaja. Sudije nisu uzele u obzir ni pismo 11 kolega otpuštenog arhitekta koji otkaz smatraju „neshvatljivim“ i „neosnovanim“ i traže vraćanje na posao.

ŽENE BIRAJU ŠTREBERE

Studija u kojoj su proučavane ljubavne navike 3.000 žena pokazala je da većina njih radije bira praktične sveznalice nego lepotane atletske građe. Leonard Hofstadter u popularnoj seriji Teorija Velikog praska izjavio je: „Smart is the new sexy.“ I čini se da je bio u pravu. Tri četvrtine anketiranih žena izjavilo je da radije biraju muškarce koji znaju kako nešto da poprave nego one koji većinu vremena provode vežbajući ne bi li ostali u formi. Čak devet od 10 žena izjavilo je da su im muškarci koji veći deo slobodnog vremena provode u teretani totalno odbojni, a samo trećinu žena privlače mišićavi likovi. Čak polovina anketiranih žena rekla je da nikad ne bi izašla s muškarcem koji se uopšte ne razume u tehnologiju i nove gad-

gete, i koji ne zna ništa da popravi sam.

„Ovi rezultati biće pravi šok za muškarce koji redovno vežbaju ne bi li tako popravili uspeh kod žena. Žene možda žude za zgodnim zvezdama, poput Brada Pitta i Georgea Clooneyja, ali bi pored sebe radije imale praktičnog muškarca koji se razume u tehnologiju“, rekao je portparol Geek Squada povodom objavljivanja rezultata studije.

PLATA MANJA ZBOG ODLASKA U WC

Zaposleni u fabrici za preradu mesa u Severnoj Irskoj podigli su tužbu protiv poslodavca zato što im na kraju meseca smanjuje platu za vreme korišćenja toaleta tokom radnog vremena. Sindikat tvrdi da je 86 radnika podiglo tužbe, jer svaki put kad idu u WC moraju da „otkucaju“ kartice, tako da im se na kraju meseca smanjuje plata za određeni iznos, proporcionalan njihovom korišćenju toaleta. „Za odlazak u WC potrebno je 15 do 20 minuta, jer moramo izaći na poseban izlaz i proći sve potrebne higijenske kontrole“, kaže Ketii Raderfort iz sindikata. Bivši zaposleni Miroslav Mataga, koji je dobio otkaz zbog protivljenja takvom rezanju nadnica, tvrdi da mu je nedeljno oduzimano između 25 i 30 funti zbog korišćenja WC-a. Poslodavac kaže da takav pristup koristi već pet godina i da nikad nije bilo teškoća. Slučaj će se naći na sudu sledeće godine. Kompanija za preradu mesa „Danbia“ ostvaruje godišnji promet od 400 miliona funti, poseduje 10 proizvodnih jedinica širom Velike Britanije i snabdeva sve veće supermarkete u zemlji.

STRIPTIZETE SA DIPLOMAMA

Suprotno uvreženom mišljenju, striptizete i go-go gerle nisu žrtve siromaštva i prinude već pre svega mlade žene motivisane dobrom i lakom zaradom, piše britanski Independent. To je, kako navodi list, zaključak prve univerzitetske sociološke studije posvećene ovoj profesiji koja je pokazala da većina golišavih plesačica nisu devojke iz siromašnih sredina i slabog obrazovanja, već da svaka četvrta poseduje univerzitetsku diplomu. U Velikoj Britaniji, striptizete zarađuju u proseku 232 funti po nastupu (oko 280 evra), a budući da većina ima dva do četiri nastupa nedeljno to znači da zarađuju između od 24.000 i 48.000 funti godišnje (30.000-60.000 evra). Reč je mahom o glumicama i manekenkama koje teško nalaze angažmane i umeticama koje erotskim plesom popunjavaju budžet. Jedan ne mali broj žena, ističe se u studiji, završilo je univerzitetske studije, ali na poljima u kojima je teško naći zaposlenje.

Istraživanje dr Tile Sanders i dr Kejt Hardi sa Univerziteta u Lid-su pokazalo je da je velika većina striptizeta zadovoljna svojim radom jer im on, kako kažu, omogućava da istovremeno studiraju ili obavljaju još jedan posao. Dr Sanders je bila iznenađena ogromnim brojem mladih žena koje žele da se bave striptizom. „Te žene se samouvereno uzdaju u svoja tela. Mislim da postoji neka vrsta generacijske kulturne razlike. Te žene to ne gledaju kao na eksploataciju jer zarađuju trominutnim plesom i kratkim časankom“, objasnila je ona. Postoje čak i primeri među novinaricama koje su promenile zanimanje, poput 32-godišnje Amber koja je pre sedam godina napustila karijeru finansijskog izveštača da bi postala striptizeta u jednom londonskom noćnom klubu. Ova mlada žena, koja danas zarađuje 40.000 funti godišnje, tvrdi da je „oduvek bila fascinirana striptizom“.

OTKAZI ZBOG FEJSBUKA

Očigledno je došlo vreme da i pored zakonski zagaranovanih prava na slobodu izražavanja morate biti jako oprezni kada iznosite svoje stavove vezane za posao i poslodavce. Posebno opasno je „igrati se“ sa „Fejsbuk-om“. Britanka Kimberi Svan je na svom „profilu“ napisala da joj je posao koji radi „dosadan“ i ubrzo doživjela neprijatno iznenađenje. Marketing kompanija u kojoj je bila zaposlena dala joj je otkaz, s obrazloženjem da je preko „Fejsbuka“ naštetila ugledu firme i zaposlenih.

Ništa bolje nije prošlo ni 13 službenika avio-kompanije Virgin Atlantic koji su dobili otkaz nakon što su se na Facebooku podsmevali mušterijama.

Bugarski član gradskog veća grada Plovdiva dobio je otkaz zbog toga što je pozelelo da se proba kao „farmer“. Naime, Dimitrija Kerina uhvatio je predsednik veća, Ilko Ilev, u trenutku kada je na Fejsbuku igrao popularnu igru „FarmVille“. Kako tvrde svedoci, Kerin je tokom sastanka na kom se raspravljalo o budžetu grada, na svojoj virtualnoj farmi muzao krave i uređivao imanje te se nije obazirao na opomene koje je svojim zaposlenima dao predsednik veća. Iako je na početku prošao samo s opomenom, nakon što je neumom nastavio s „mukotrpnim“ radom na virtualnoj farmi, o Kerinovo sudbini odlučili su ostali članovi veća koji su dali glas za njegovo izbacivanje. „Očigledno mu treba više vremena da se posveti svom imanju na internetu“, stoji u saopštenju Tudora Hristova dok se izbačeni Kerin požalio na njihovu igricu. „Dosegao sam svega nivo 40, dok je moja kolegunica i članica veća iz desničarske stranke Demokrati za snažnu Bugarsku, Daniela Zeliakzova, uspela doći sve do 46. nivoa“, tvrdi „farmer“.